Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 82 (15705) | 1981 оной апрелиин 8, среда | Сэн 2 мүнгэн.

АГРОТЕХНИКЭ БА УРГАСА

Хабарай дунда һара гаража, республикын колхоз ...н совхозуудай таряалан, сабшалан дээрэ хүлгөөтэй ...бо. Хүдөөгэй олон мянган механизаторнууд, лугово...д болон газар таряалангай һалбарида ажалладаг бүхы ...ууд бригадирнарай, агрономууд болон инженернүү..., мелиораторнуудай хүтэлбэри доро баян ургасын тү... тэмсэжэ захалба гээшэ.

Ямар аргаар, хайшан гэжэ ороохо тарянай, овощ ...хартаабхын, тэжээлэй ургамалнуудай, үбһэ ногооной ...р баян ургаса абахаб гэһэн асуудал хүн бүхэнэй, ...нгаяа колхоз болон совхозуудай мэргэжэлтэдэй, хү...рилэгшэдэй һанаа сэдьхэлдэ хадуугданхай. Юуб ...дэ, энэ жэлдэ таряалан, сабшалан даажа байһан хү... нютагайнгаа байгаалиин эрхэ байдал, газарайнгаа ..., сагай уларил харалсажа, бүхы хүдэлмэреэ эрхим ...ртайгаар ябуулжа, хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн ургаса ... талаар онсо харюусалгатай.

...дынхида адли дээрэһээ захяа заабари хүлеэгээд һуу...бэшэ, харин нютаг таладаа зохихо, эрдэм ухаанһаа, ...ай дүршэлһөө үндэһэтэй зохид агротехникэ, хү...рин технологи баримталха хэрэгтэй гэжэ КПСС-... XXVI съездын баталан абаһан «1981—1985 онуул..., мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба ...альна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» дотор сэхэ заа... «ГАЗАР ТАРЯАЛАНДА ШУХАЛА ЗОРИЛГО...УД ЮУБ ГЭХЭДЭ, ХҮРЬҺЭНЭЙ ҮРЭЖЭЛ БА ...АСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, ЭНЭ ҺАЛБАРИИЕ ЭР...ХЭ ТАЛААР НАУЧНА ҮНДЭҺЭ БАРИМТАТАЙ ...АЛЬНА ГУРИМУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭН, ОРООҺО ...ЯА, ТЭЖЭЭЛ БОЛОН БУСАД ПРОДУКЦИ ҮЙ...ДБЭРИЛГЫЕ СААШАДАНЬ ХҮГЖӨӨХЭ» гэжэ ... тэмдэглэгдээ. Мүн эдэ бүгэдэ тухай бүхэсоюзна бо... манай республикын агрономическа конференцинүүд ... тодорхойгоор хэлсэгдэһэн байна.

Мүнөө үедэ энээнээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, ... ургасын түлөө хам оролсохо саг тулажа ерэнхэй. ...публикымнай олохон ажахынуудта хабарай тарилга... бэлдэхэ хүдэлмэри дүүрэнтэжэ, тэрэниие яажа үнгэр... тодорхой түсэб зохёогдожо байна. Тиихэдээ тэдэ... гол анхаралаа таряалангай хүрьһэ хамгаалха, үрэ...шлень дээшэлүүлхэ, газараа уһалха, адууһа малаа тэ...жээр хүсэд хангаха хэрэгтэ зорюулһан байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ таряа... сабшалангай ургаса саашадань дээшэлүүлхэ талаар ...эй районой ажахынуудта тусхай хэмжээ ябуулга... тодорхойлогдоод, тэрэнь бэелүүлэгдэжэ байна. Мү... колхоз, совхоз бүхэндэ хабарай тарилгада хэрэглэхэ ..., үрэһэ хүрэнгэ гүйсэд бэлдэтдээд, ороохо таряа. ...абха, овощ, кукуруза, куузику болон бусад урга...уудые тариха, ургуулха, ургасыень хуряажа абаха ... звенонууд, бригаданууд эмхидхэглээд, тэдэнэрэй ...рин түсэб зохёогдожо, баян ургаса абаха агро... шудалха һуралсал механизаторнуудай дунда эм...дэбэ. Ажахы бүхэндэ механизаторнуудай суглаан ...гдэжэ, тэдэнэр энэ жэлэй социалис уялгануудые ... байнхай. Энэ жэлдэ адууһа малай тэжээлые бело... хүсэлдүүлхэ зорилгоор хаа хаанагүй горох, рапс та... үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ зорилго тэ...дэ. Тиихэдэ «Неосыпающий-1» сортын горох ехээр ... хараална.

...улэй жэлнүүдтэ ган гасуурта тудажа, ехэхэн хохи... ороһон Бэшүүрэй районой таряашад, механизатор... энэ жэлдэ ургасаяа дээшэлүүлхэ талаар шухала бү... хэмжээнүүдые абаха гэжэ шиидээд, таряалан, сабша... дээрэ хэгдэхэ хабарай хүдэлмэриие урагшатайгаар ...жа байна.

...гэбэшье энэ жэлдэ газар таряалангаа зүбөөр ашаг..., адууһа малаа элдэб зүйлэй, шэмэ шанартай тэжээ... һайса хангаха хэмжээнүүд хаа хаанагүй бэелүүлэг... байна гэхын аргагүй. Олохон ажахынуудта хабарай ...лгада хэрэглэгдэхэ трактор, машинанууд хүсэд бэлэн ...гдоогүй, гүрэнэй нөөсэһөө үгтэһэн үрэһэ хүрэнгөөр ... дүүргээгүй, тэрэнээ тарилгын шанарта хүргөөгүй ...аар. Зарим газарта хабарай хүдэлмэри ябуулха түсэб ... зохёогдоогүй, газар уһалха ба үтэгжүүлхэ хүнүүд ... табигдаагүй байха юм. Прибайкалиин районой ажа...ууд плуг, сеялкэ болон культиваторнуудые заһабарил... хүдэлмэреэ тон хангалтагүйгөөр ябуулжа байна. Мүн ...рхүү байдал Зэдын районой хэдэ хэдэн ажахыда үзэг..., Хурамхаанай, Яруунын районуудта таряалан, саб... дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри нёдондонойхиһоо ...ар ябуулагдана.

...рэшэлэн һайрам тогтоохо, бүлүүр станцинуудые хү..., уһа сасадаг машинануудые хэрэглэжэ, таряалан ... арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Ажа... тоосооондо оруулагдаһан, абаһан ургасынгаа зэргээр ...эридэ хүртэхэ тусхай звенонуудые өмхидхэжэ, тэдэн...һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга олгохо эрилтэнүүд олон ажа... дүүргэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд баян ургаса абаха хэрэгтэ ехэ... тодхор ушаруулха байна. Тиимэһээ районуудай пар..., советскэ, хүдөө ажахын органууд хабарай хүдэл... ябасые хаа хаанагүй шалгажа, тэндэ элирүүлэг... дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээнүүдые аба... ушартай.

Хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие эмхитэйгээр, аг...хническэ эрхим болзорто үнгэргэхын, газарай үрэжэл ...лүүлхэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ... зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула олоо... хэлсэжэ, тодорхой һайн түсэб табижа, тэрэнээ отде..., бригада, звено бүхэндэ хүргөөд, тэндэ ажаллаха хү... ойлгуулха шухала болоно. Эдэ түсэбүүд дотор али ... ямар ургамал таригдахаб, хаана ямар үтэгжүүл...рэглэгдэхэб, ямар аргаар хүрьһэ элдүүрилхэб, ажа...шатовска аргаар яажа эмхидхэхэб гэжэ тодорхойлог... байха зэргэтэй. Илангаяа хүрьһэ хамгаалха агро... зүбөөр хэрэглэхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ... тарянай үндэһэндэ дүтэ оруулха эрилтэнүүд заа... баримталагдаха ушартай. Зүгөөр үрэһэ тариха бол..., тэрэнэй нормо сагай уларилтай, поли бүхэнэй хүрь... шанартай зохилдуулагдажа, ажахынуудай агроно...аар шиидхэгдэхэ болонхой.

Тиимэһээ агрономуудай үүргэ ба харюусалга айхабтар ... дээшэлүүлэгдэбэ гээшэ. Эдэнэр газарай ёһотой эзэ..., технологуудынь боложо, сагай уларилай ямаршье ..., үндэр баян ургаса абаха талаар сэхэ харюусаха ... Өөһэдынгөө энэ ехэ уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр ...ахын тула агроном бүхэн туршалга, шэнжэлгэ үргэ... хэхэ, агротехникын талаар өөрын һанамжа мэдэ... байха, нютагайнгаа түрүүшүүлдэ, дүршэл ехэтэй ...шадта, хартаабхашад болон кукурузашадта, бусад ...жэлтэдтэ түшэглэхэ, тэдэнэрэй һанамжа, дурадхал... анхаралдаа абаха ушартай.

... жэлдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд ... анхаралаа үрэһэнэй участогуудые эмхидхэжэ, өөһэ... үрэһэ хүрэнгөөр хүсэд хангаха хэрэгтэ хандуулха .... Эгээн һайн газар, уһалагдахаар полинууд, эрхим ... үрэһэн эдэ участогуудта үгтэхэ болоно. Мүн хэ... соонь үтэгжүүлгэнүүд тэндэ оруулагдаха байна.

...ряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэри эрхим шанартайгаар ..., поли бүхэндэ «Шанарай тэмдэг» олгохын түлөө ... мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ байна. Энэ ...ирнарай, звеное даагшадай, механизатор бүхэнэй ... шадабари, тэдэнэрэй оролдолго хэшээл элеэр ...лаха байна.

...СС-эй XXVI съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь ..., энэ жэлдэ хүдөө ажахын ургамалнуудай, үбһэ ... баян ургаса туйлаха гээшэ хүдөөгэй бүхы ажал..., нэн түрүүн агроном, механизатор бүхэнэй нэрэ ... хэрэг мүн.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ ҮНГЭРҮҮЛЭН

БАГДАРИН

Коммунис субботник үнгэргэхөөр москвагайхидай үүсхэлые һайшаан дэмжэһэн Баунтын районой «Амалатский» совхозой хоёрдохи отделениин хүдэлмэришэд ажалайнгаа һайндэртэ түлэг дундаа бэлдэжэ байнхай. Субботнигой үдэр Монгойн хоёрдохи отделениин хүдэлмэрилэгшэд алба хаагшад даалгагдаһан участогуудтаа ажаллаха байна. Малшадһаа гадна бусад хүдэлмэришэд барилгын модо, түлеэ отолжо бэлдэхэ юм. Тодорхойлбол, энэ үдэр 50 — 60 кубометр барилгын модон, эды шэнээн түлеэн отологдожо бэлдэхэгдэжэ, бүхыдөө 500 түхэригэй ажал хэгдэхээр хараалагдана.

В. РАДНАЕВ.

ТУРУНТАЕВО

«Прибайкальский» совхозой хүдэлмэришэд. мэргэжэлтэд эдэ үдэрнүүдтэ коммунис субботнигто һайнаар бэлдэжэ байна. Тусгаар эмхидхэгдэһэн штабтань хэгдэхэ хүдэлмэриин хэмжээн тодорхойлогдон түсэблэгдэнэ.

«Улаан субботын» үдэр механизаторнууд. таряашад, луговодууд. малшад булта даа даалгагдаһан ажалдаа хүдэлмэрилхэ байна. Ажалай энэ һайндэртэ техникэ заһабарилагдаха, сабшалан уһалагдаха. мүн наг шэбхэ зөөгдэхэ юм. Тэрэшэлэн һаалиишад, хониишод фермэ, отарынгаа дэргэдэхиие сэбэрлэхэ болоно. Коммунис субботнигой энэ үдэр ажалай шэнэ амжалта туйлагдахаар хүлеэгдэнэ.

Манай корр.

КАБАНСК

Ажалай эгээл үндэр бүтээсын туйлагдаха «улаан субботын» үдэр «Прибайкалец» колхозой 90 гэшүүд булта даа ажаллаха байна. Ажалай энэ һайндэртэ загаһашад 10 центнер загаһа олзоборижо, гүрэндэ худалдаха юм. Харин шубуушад тэрэ үедэ 3500 үндэгэ суглуулжа тушааха зорилготой. Фермэнүүдэй шубуушад байра соохиёо сэбэрлэн заһабарилха. Гараж, мастерскойдо ажаллагшад субботнигой үдэр хүдөө ажахын машина, техникэ заһабарилжа бэлдэхэ байна. Механизаторнууд сабшалангаа сэбэрлэжэ, малай фермэнүүдтэ тэжээл зөөхэ болоно.

Колхозой правлениин гэшүүд болон соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо ажалда хабаадуулагдаха байна. Бүхыдөө энэ «улаан субботын» үдэр колхозингууд 270 түхэригэй ажал хэжэ, олоһон энэ мүнгэсэ Бүхэсоюзна жасада оруулха юм.

Манай корр.

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИСТНУУДАЙ ХУРАЛДААН

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин XVI съезд апрелиин 6-да эндэ нээгдэбэ. 1450 гаран делегат тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. «Партиин ажал ябуулга ба КПЧ-гэй XV съездын һүүлээр обществын хүгжэлтэ тухай, партиин саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» КПЧ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэлые, КПЧ-гэй Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин тоосооe, 1981—1985 онуудта партиин экономическа ба социальна политикын гол шэглэлнүүд тухай элидхэлнүүдые съезд зүбшэн хэлсэхэ, КПЧ-гэй хүтэлбэрилхы органуудай шэнэ бүридэлые һунгаха байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй делегаци КПЧ-гэй XVI съездын хүдэлмэридэ хабаадана. Социалис оронуудай аха дүү партинуудай, дэлхэйн олон арбаад оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй, арадай-демократическа, социалис партинуудай ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй делегацинууд хабаадалсана.

Съездын хүдэлмэришэ органуудай һунгагдаһанай һүүлээр КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Густав Гусак КПЧ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл хэбэ. Чехословакиин коммунистнуудай хуралдаан КПЧ-гэй 60 жэлэй ойн урда тээхэнэ боложо байна. Уласхоорондын пролетариадай вождь В. И. Ленин тэрэнэй үлгыдэ байһан юм гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Бодото социализмын хүсэнэй бата бэхи байһые элирхэйлэн гэршэлһэн КПСС-эй XXVI съездын һүүлхэнээр тэрэ боложо байна. Съезд дээрэ Леонид Ильич Брежневэй хэһэн элидхэл гүнзэгы удхатай, хүн түрэлтэнэй хуби заяанай түлөө үндэр харюусалгатай байлгын мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй гэжэ Г. Гусак тэмдэглэбэ.

Манай съездын трибуна дээрэһээ КПСС-тэ, В. И. Ленинэй хэрэгые залан сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ, манай арадуудай ехэ хани, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ түлөөлэгшэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Центральна Комитедтэ нүхэд ёһоной дайшалхы амаршалга хүргэнэбди гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Мүнөө манай съездэ тэрэнэй хабаадажа байһыень ехэ урма баяртайгаар амаршалбабди.

Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо Коммунис партиин хүтэлбэри доро чехословак арад социализм амжалтатайгаар байгуулһан байна гэжэ Г. Гусак үргэлжэлүүлээ. Дотоодын болон гадаадын экономическа эрхэ байдалһаа дулдыдажа, ажахын хүгжэлтын юрэнхыдөө аалишаг байгаашье һаань, зургаадахи табан жэлдэ промышленна үйлэдбэри—25 процентээр, хүдөө ажахын үйлэдбэри 9 процентээр ургаа. Социалис экономическа нэгэдэлдэ ЧССР-эй хабаадалга нилээд ургэдөө. СССР-тэй али бүхы харилсаа холбоо тогтооһоной ашаар ехэ амжалта туйланабди. 1975 онойхитой сасуулбал, 1980 ондо национальна доход 20 процентээр дээшэлээ. КПЧ-гэй съездын хараалһан социальна программа зургаадахи табан жэлдэ бэелүүлэгдээ. Хүн зоной ашаг олзо, ниитын фонднууд ургаа.

Долоодохи табан жэлэй зорилгонууд тухай тогтоходоо, хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгын хараа шэглэл хүсэндөө байһаар гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Хүнэй аша туһада хүдэлхэ гээшэ КПЧ-гэй хүсэл эрмэлзэлнүүдэй гол удха байгаа, мүнөөшье байһаар.

Социалис ниитын харилсаае саашадань хүгжөөлгын асуудалнуудта тогтожо хэлэхэдээ, хүдэлмэришэн ангиин манлайта үүргые саашадань дээшэлүүлхэ, хамжаанай таряашадтай, социалис интеллигенцитэй тэдэнэй холбооe бэхижүүлхэ, профсоюзууд болон ниитын бусад эмхинүүдэй ажал ябуулгые һайжаруулха шухала гэжэ Г. Гусак хэлэбэ.

Оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхижүүлхэ шухала гэжэ элидхэл дотор заагдаба.

КПЧ-гэй үзэл сурталай бүхы хүдэлмэриие һайжаруулгада гол анхарал хандуулагдаһан байна. КПЧ-гэй гадаадын политическэ хараа шугамай зүб байһые тоосоото үе баталаа. Советскэ Союз болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ гээшэ Чехословакиин гадаадын политикын шухала асуудал болоно.

Социализмын, дэлхэй дээрэхи революционно ба түрүү бүхы хүгжэлтын шиидхэхы түшэг тулгуури болохо, амгалан тайбан хүгжэлтын этигэл найдал ба эрхэ нүхэсэл болохо Советскэ Союзай үүргые Чехословакиин коммунистнууд, бүхы арад үндэрөөр сэгнэдэг юм. Өөһэдынгөө һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые бусадта баадхаха гэһэн империалис ба милитарис бүлэгөөрхидэй һэдэлгэнүүд тэрэнэй хүсэ шадалһаа тунхаридаг гээшэ. Советскэ Союзай иимэ үүргэ дүүргэдэгые, КПСС-эй XXVI съезд гүйсэд элирхэйлэн харуулһан байна.

Экономическа политикые тааралдуулан табиха гол шухала асуудалнуудай зүбшэгдэн хэлсэгдэхынь тула аха дүү социалис оронуудай хүтэлбэрилхы түлөөлэгшэдэй уулзалгые һаяын сагта үнгэргэхэ шухала гэжэ КПЧ тоолоно гээд Г. Гусак хэлэбэ. Варшавска Договорой эмхиин зургаануудай ажал ябуулгые һайжаруулгада, социалис оронуудай гадаадын политикые тааруулан табилгые гүнзэгырүүлгэдэ ЧССР саашадаашье нүлөө үзүүлхээр бэлэн юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Польшодохи байдалай хүгжэлтөөр һанаагаа зобожо байһанаа элидхэл дотороо мэдүүлбэ. Социализмын дайсадаар дэмжэгдэн тухирагдаһан хархис хүсэнүүд аха дүү социалис орондо контрреволюционно урбалта хэхые оролдоно гэжэ Г. Гусак хэлээ. Социалис байгуулалтые хамгаалха гээшэ социалис гүрэнүүдэй туд бүхэнэй хэрэг байхаһаа гадна, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай хамтын хэрэг болоно.

Куба, Вьетнам, Лаос болон Кампучитай ЧССР-эй харилсаанай хүгжэжэ байһан тухай элидхэл дотор тэмдэглэгдээ.

Хитадай хүтэлбэриин эзэрхэн зонхилхы политикые, шахардуу байдал һулаируулгада эсэргүүсэн тэмсэхын тула, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые дэбэргэхын тула тэрэнэй империализмтай хэһэн үгэсөөе КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь эрид буруушааба.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй асуудалнуудта Г. Гусак дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Леонид Ильич Брежневэй оруулһан үнэтэ шухаг үүсхэлтэй дурадхалнууд империалис политикые зайсуулан сараха талаар шухала удха шанартай байна гэжэ Г. Гусак тэмдэглээ.

ЗВЁЗДНЫН БАГЛАА СЭСЭГҮҮД

«Интеркосмос» гэдэг программада хабаададаг оронуудай тугуудаар шэмэглэгдэһэн Москва шадархи аэродром апрелиин 6-да элдэб үнгын баглаа сэсэгүүдээр шэмэглэгдэһэн байна. Байконур гэжэ космодром дээрэ долоон хоногой турша соо амарһанайнгаа һүүлээр совет-монголой замбуулинай экспедициин гэшүүд В. Джанибеков, Ж. Гуррагча Звездный хото ерэбэ.

Ракетно-замбуулинай техникые зохёон бүтээгшэд, Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбэй ба Космонавтнуудые бэлдэлгын түбэй хүтэлбэрилэгшэд, түрэлхид болон дүтынь хүнүүд экипажые угтахаяа ерэһэн байна. «Интеркосмосой» соведэй түлөөлэгшэд, МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Готов эндэ байлсаа.

Баярай жагсаалай аялга хүгжэм доро космонавтнууд гэшхүүрээр бууба. Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшэдэ элидхэһэнэйнгээ һүүлээр урихаар энсэбхилһэн, халта эшэжэ гайхаһан шарайтай одото замай аха дүүнэр хани нүхэдтэеэ, түрэл түтимтэеэ халуунаар уулзаба.

Заншалай ёһоор В. Джанибеков, Ж. Гуррагча Звездный хотодохи Юрий Гагаринай памятнигай дэргэдэ хабарай һайхан баглаа сэсэгүүдые табиба. Апрель һарын эдэ үдэрнүүдтэ, хүнэй замбуулинай дайда соогуур түрүүшынхеэ ниидэһээр 20 жэлэй ойе бүмбэрсэг дэлхэйн тэмдэглэхые бэлдэжэ байхада, энэ ушар онсо, гүнзэгы һүлдэ тэмдэгтэй байна. Соведүүдэй оронoй түлөөлэгшэ 20 жэлэй урда тээ замбуулинай замаар харгы гаргааһэн. Тэрээнһээ эстафетэ дамжуулан абажа, мүнөө дэлхэйн юһэн оронoй түлөөлэгшэд энэ замаар дабшаба.

«Интеркосмос» гэдэг программын үндэһөөр аха дүү социалис оронуудай бэелүүлжэ байдаг уласхоорондын наймадахи экспедициин амжалтатайгаар ниидэлгэ хүн түрэлтэнэй замбуулинай дайда соогуур ниидэлгын хүшэр бэрхэтэй, гэбэшье аша үрэ ехэтэй түрүүшын 20 жэлые амжалтатайгаар түгэсхэбэ гээшэ.

Соёлой байшан соо болоһон митинг дээрэ экипаж совет замбуулинай гайхамшагта техникэ зохёогшодые, энэ ниидэлгэ эмхидхэхэ хэрэгтэ хабзадаһан бүхы хүнүүдые амаршалһан байна.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ ехэ урма баяртайгаар амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

В. ОВЧАРОВ,
ТАСС-ай корр.

Совет-монгол замбуулинай экспедициин гэшүүдые Звездныдо баяр ёһололон оршон байдалда угталга болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: угталгын үедэ.

ТАСС-ай фото.

АВСТРИ ЕРЭБЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов Федеральна канцлер Б. Крайский болон Австриин Республикын правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр Венэ ошохоёо апрелиин 6-да Москваһаа мордобо.

Нүхэд М. С. Горбачев, И. В. Капитонов болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ тэрэниие үдэшөө.

* * *

Б. Крайский, гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Пар болон бусад тусхай тушаалтад Венэдэхи Швехат гэжэ уласхоорондын аэропорт дээрэ Н. А. Тихоновые угтаба.

СССР-һээ Австрида байдаг элшэн сайд М. Т. Ефремов, бусад оронуудай дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор угтагшадай дунда байлсаа.

Н. А. Тихонов Б. Крайскитай хамта аэродромһоо байрлаха газар тээшээ шэглэн ошобо.

Н. А. Тихонов Хофбург ордон соохи тэрэнэй байрада Австриин Республикын Федеральна президент Р. Кирхшлегертэй апрелиин 6-да уулзаһан байна.

Тэрээнтэй хамта ябаһан тусхай тушаалтад Н. А. Тихоновтэй уулзалгада хабаадалсаа.

Р. Кирхшлегер, Н. А. Тихонов хани ёһоор хөөрэлдэбэ. (ТАСС).

Замбуулинай аяншалгын 20 жэл

Жолоодогдодог түрүүшын онгосын замбуулинай замаар ниидэлгэдэ зорюулагдаһан гагаринска уншалганууд апрелиин 6-да Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо нээгдэбэ.

Ажабайдалай элдэб һалбаринуудта космонавтикын үргэнөөр дабшан ороһон тухай уншалгые эмхидхэһэн эмхи зургаануудай нэрэнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ.

Юрий Гагаринай гаргаһан зүргэ харгы замбуулинай дайдада хүдэлмэри хэлгын харгы болоо гэжэ академик А. Ишлинский уншалгануудые нээхэдээ хэлэбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, «Интеркосмосой» соведэй түрүүлэгшэ академик В. Котельников, СССР-эй летчик-космонавт авиациин генерал-лейтенант Г. Титов, Космонавтнуудые бэлдэхэ түбэй начальник, авиациин генерал-лейтенант Г. Береговой элидхэлнүүдые хээ.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ

БАРИЛГЫН ТАЛААР СССР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДЭЙ, АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ, РСФСР-эй АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ ХИЗААРНУУД БОЛОН ОБЛАСТНОЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ГҮЙСЭДКОМУУДАЙ ПРОЕКТНЭ ЬЭДЭРЭЛГЫН БА ЭРДЭМ ШЭНЖЭЛГЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ, АЛЬБАН ЗУРГААНУУДАЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арбадахи табан жэлэй даабаринуудые, социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ:
«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор

Загузин Валентин Павловичые — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилга болон архитектурын хэрэгүүдэй талаар управлениин ахалагша инженер.

Тельтевский Николай Афанасьевичые — «Востсибгипросельхозстройн» Буряадай филиалай таһагай начальник, Улаан-Үдэ город.

Торсогоева Лилия Петровнае — «Бурятгражданпроект» институдай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, Улаан-Үдэ город.

«Ажалай шэн габьягагай түлөө» медаляар

Поляков Владимир Ивановичые — Зүүн Сибириин инженерно-барилгын хүдэлмэринүүдые эрхилдэг трестын Буряадай отделениин үрэмдэгшэ, Улаан-Үдэ город.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной мартын 19.

ЗОХЁОХЫ АЖАЛТАНАЙ ПЛЕНУМ

...ядай АССР-эй Уран ...шодой, Уран зураашa... Композиторнуудай хол...удай, Бүхэроссин театр... бүлгэмэй Буряадай от... ...иин нэгэдэмэл пленум ...-эй обкомой үүсхэлээр ...гдажа, Политическэ гэ...эй байшангай ехэ зал ... үсэлдэр боложо үнгэр...

...СС-эй XXVI съездын ...эбэриин ёһоор, респ...б... зохёохы ажалтанай бо... театрнуудай зорилгонууд ... асуудал пленум дээрэ ... хэлсэгдэбэ. КПСС-эй ...мой секретарь А. А. Ба... зүбшэгдэһэн асуудалаар ... хээ.

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **Н. Г. Дамдинов**, РСФСР-эй арадай уран зурааша **А. В. Казанцев**, РСФСР-эй арадай артист, КПСС-эй XXVI съездын делегат **Д. Ц. Дашиев**, Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин харюусалгата секретарь, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша **Б. О. Цырендашиев**, Гүрэнэй ород драматическа театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша **Н. Е. Логачев**, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай директор, РСФСР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша **Ц. А. Балбаров**, «Байгал» журналай шүүмжэлэлэй болон поэзиин таһагые даагша, поэт **А. В. Щитов**, Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай ахамад режиссёр, РСФСР-эй габьяата артист **С. Д. Будажапов**, Искусство шэнжэлдэг эрдэмэй доктор, Зүүн Сибириин соёлой институдай профессор **В. Ц. Найдакова**, искусство шэнжэлдэг эрдэмэй кандидат **И. И. Соктоева** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй обкомой соёлой таһагые даагша **В. Б. Базаров**, КПСС-эй обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша **Л. Я. Похосоев** гэгшэд зохёохы ажалтанай пленумэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадагшад дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ

НҮХЭР Р. Т. РАБДАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнь түлөө түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан **Рабданов** Ранжал Тинатовичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной апрелиин 1.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан

ҮЙЛЭДБЭРИИН НӨӨСЭНҮҮДЫЕ ГҮЙСЭД ХЭРЭГЛЭХЭ

Һалхан Загарайн районой партийна эдэбхитэдэй суглаан болоно, «КПСС-эй XXVI съездын дүнгүүд болон тэрэнэй шиидхэбэринүүдтэй үндэhөөр районой партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

— Манай районой ажалшад, бүхы совет арадтал адли, КПСС-эй XXVI съездые шиидхэбэринүүдые, нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые айхабтар ехэ дэбжэлтэтэйгээр, урма баяртайгаар, зоригжол түгэсөөр угтаа. Партиин эдэжэтэ съездын харааhан асари ехэ түсэбүүдые, социально-экономическа зорилгонуудые гүйсэд дүүрэн бэелүүлхэ байhан тухайгаа манай хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци мэдүүлнэ, — гэжэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. Р. Дмитриев** элидхэлээ эхилбэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ үндэhэ hуури үнгэрhэн үедэхи хүдэлмэримнай ашаар байгуулагдаhан байна.

Эхэ оронойнгоо экономическа хүсэ шадал бэхижүүлхэ хэрэгтэ районой ажалшад өөhэдынгөө хубитые оруулжа байнхай. Арбадахи табан жэлэй туршада промышленна продукци худалдаха 25,6 процентээр ехэ болоно, 1980 ондо бүхыдөө 90,6 миллион түхэригтэ хүрэhэн байна. Ажалай бүтээсэ энэ хугасаа соо 18,5 процентээр ургажа, продукци үйлэдбэрилгын ургалтын гурбанай хоёр хубинь энэнэй ашаар абтаа. Шэнэ, үндэр бүтээсэтэй техникэ нэбтэрүүлхэ, бар хүсөөр хэрэглэхэ хүдэлмэри онhожоруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ, продукциин шанар дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэлэй онол арга, түхэл маягуудые нарижуулан hайжаруулха асуудалнууд районой партийна организациин гол анхаралда байдаг, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Район дотор ехэ хэмжээнэй капитальна барилга хэгдэнэ. Барилгын подрядна организацинуудай дүүргэдэг хүдэлмэриин хэмжээн үнгэрhэн табан жэлэй туршада 16,8 процентээр ургажа, мүнөө 8 миллион түхэригтэ хүрэнхэй. Шэнэ-Бэрээнэй заводто, Онохойн модоной комбинадта, Хандагатайн болон Шулуутайн леспромхозуудта үйлэдбэриин болон социально-ажаhуудалай ехэ барилга хэгдэhэн байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, газар тариалангаа ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ, мал ажалай продукци ехээр абалаг болохо, малай тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ талаар бага бэшэ оролдолго гаргагдабашье, хэдэн жэлдэ удаа дараалан тохёолдоhон ган гасуур хүдөө ажахын ургалтада нилээд ехэ hаад тойбо ушаруулаа. Тиигэбэшье мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үсэд нэтэрүү оролдолгын ашаар үнгэрhэн табан жэлэй туршада, урдахи табан жэлтэй жэшээлхэдэ, мяха үйлэдбэрилгэ жэлэй дунда зэргын хэмжээгээр 36,4 процентээр, hү— 4,6, нооhо — 9,9 процентээр ехэ болоhон байха юм. Загарайн бройлерно фабрика ашаглалгада тушаагдажа, 1980 ондо 31,5 мянган центнер мяхан гүрэндэ худалдагдаа. Харин тус фабрика арбан нэгэдэхи табан жэлдэ гүйсэд хүсэндөө орожо, жэл бүри 45 мянган центнер шубуунай мяха гүрэндэ тушаадаг болохо юм.

Мал ажалые тусхай мэргэжэлтэй болгохо ба томодхохо талаар парти, правительствын тогтоол бэелүүлэн, Тайлсын совхозой hуури дээрэ эбэртэ боло мал шахан таргалуулха, «Гигант» колхозой бааза дээрэ залуу гунжадые тобиржуулан томо болгохо ажахынууд хоорондын комплекснууд байгуулагдаа. Гэхэтэй хамта мал ажалай продукци абаха талаар туйлагдаhан хэмжээн хадаа гүрэнэй түсэб дүүргэхэ арга боломжо хангаагүй байха юм. Мүн энэмнай колхоз, совхозуудай бүхы арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглээгүй байhые харуулна ха юм. Эдэ бүгэдэ халаа мал ажал эрхилхэ талаар районой колхоз болон совхозуудай ехэ гээгдэлтэй байhые тодоор харуулба. Малай тоо толгой олошоруулха, түл олоор абаха, үүлтэр hайжаруулха талаар хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Гэбэшье гүрэн түрын түсэбөөр, олонинтын оролдолгоор хүн зоной ажаhуудал hайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэhэн байна. Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай салин хүлhэн хараа байса дээшэлээ, колхознигуудай ажалай түлбэри нилээд ургаа. Худалдаа наймаанай розничнэ эрьесэ, 1975 онойхитой сасуулхада, 1980 ондо 17,3 процентээр ехэ болоо. Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэлгэдэ хангалга 1,3 дахин дээшэлээ.

Эдэ амжалтанууд миин ерээгүй. Энэмнай районой коммунистнуудай, бүхы ажалшадай шэн габьяата ажалай үрэ дүн, партийна организацинуудай үзэл сурталай-политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ашаг үрэ мүн болоно гэжэ хүн бүхэн hайн ойлгоно.

Гэхэтэй хамта районой партийна организацинуудай хүдэлмэридэ, нэн түрүүн үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бии байгаа бүхы нөөсэ арга боломжонуудые элсүүлхэ талаар хэрэгтэ дутуу дундануудые дайралдаhан зандаа.

Арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан олохон шухала зорилгонуудые районой промышленностиин дүүргэжэ шадаагүй. Промышленна предприятинуудай халаань имагтал түсэбтэ даабаринуудаа бага болгоhоной ашаар даабаринуудаа дүүргэhэн байна. Түсэб хубилгаха (бага болгохо) ябадал Хандагатайн, Шулуутайн, Горхоной леспромхозуудта, Онохойн комбинадта үзэгдэнэ. Номенклатурын талаар түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Байгша оной түрүүшын кварталай түсэб оройдоол 90,8 процент дүүргэгдэ, тиигэжэ 2 миллион түхэригэй продукци дутуу худалдагдаба. Промышленна 7 предприяти даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Эдэмнай ехэнхидээ моло бэлэдхэлэй болон модо болбосоруулгын предприятинууд болоно.

Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ, ажалай журам ба эмхидхэл hула, политическэ ойлгууламжын хүдэлмэриин нүлөө үшөөл бага, мүн материально-техническэ, илангаяа транспортаар хангалгын гуримгүй байлга нэн түрүүн болоно. Жэшээнь, үгэ хэлэhэн Онохойн модоной комбинадай директор **В. Е. Тугутов** түмэр замай хангалтагүйгөөр хүдэлдэг, саг соонь модо асарха вагонуудай үгтэдэггүй ушарнууд дээрэ тогтобо. Энээнhээ оолон комбинат түүхэй эдээр дуталдана, миин байха саг ушарна. 1980 ондо 1797 вагон, харин энэ жэлэй түрүүшын кварталда 778 вагон дутуу үгтөө. Автомашинанууд дуталдана. Тиигэжэ Хандагайн, Хориин леспромхозуудhаа hүүлэй үедэ модоп асарагдахаа болёод байна. Иимэрхүү байдал тухай мүн лэ Хандагатайн леспромхозой комсомолой комитедэй секретарь **В. Ф. Жерлов** шүүмжэлэл хэбэ.

Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохон Эльхиин автозаhабарилгын завод ашаг үрэтэйгөөр, жэгдэ hайнаар хүдэлдэг болоно. түсэб болон уялгануудаа бүримүhэн дүүргэдэг байна. Теэд тэрэнэй дүй дүршэл халан абаха, үргэнөөр тарааха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Түрүү дүй дүршэл, илангаяа бригадна гурим нэбтэрүүлхэ талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абаха саг орожо ерээ, — гэжэ элидхэлшэ онсо тэмдэглээ.

Газар тариалангай продукци абалга үнгэрhэн табан жэлдэ доошоо ороо. Энээнэй эсэстэ район хүдөө ажахын продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй байшоо. Гэбэшье тон адли эрхэ байдалда байhан Хүрбын туршалга-үйлэдбэриин ажахы газар тариалангаа hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар продукци абалгаяа урдахи табан жэлэйхиhээ нилээд дээшэлүүлжэ шадаhан байна бшуу. Энэ юу харуулнаб? Гансал ган гасуур эндэ зэмэтэй бэшэ, харин газар, уhаяа эзэн ёhоор ашаглажа шадаагүй дээрэhээ хохидолдо оронобди гэжэ мэдэрхэ ёhотой болоно.

Партиин XXVI съездын тодорхой заабаринуудые бэелүүлэн, хүдөө ажахын ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, эдеэ хоолой программые дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха хэмжээнүүд тухай суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн Загарайн бройлерно фабрикын директор **В. И. Канибалоцкий**, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Г. О. Буянтуев**, Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь **Г. И. Ильин** дэлгэрэнгыгээр тогтоhон байна.

Саашадань партийно-эмхидхэлэй болон үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие мүнөө сагай эрилтэдэ гүйсэд харюусамаар эрхилхэ тухай үргэн хөөрэлдөөн болоо. Эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй — бүхы партийна организацинуудта партиин XXVI съездын материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалжа, хүн зондо ойлгуулжа байна. Эндэ пропагандистнууд, лекторнууд, агитатор болон политинформаторнуудай үүргэ айхабтар ехэ.

Партиин зэргэнүүдые үргэдхэн бэхижүүлхэ, эрхим түрүү хүдэлмэришэд болон колхознигуудые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө үргэн ехэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ гээшэ партийна хүдэлмэриин гол зорилго мүн. Район дотор социалис мүрысөөнэй улам үргэдэжэ байhан тухай үгэ хэлэгшэд тогтоо. КПСС-эй XXVI съездын делегат, «Татарский ключ» карьерэй управлениин жолоошодой бригадир **П. И. Базыкин** партиин съездэ хабаадаhан, олон юумэ үзэhэн, хараhан тухайгаа тон hонирхолтойгоор хөөрэхэ зуураа, түрэл коллективэйнгээ ажал хүдэлмэри тухай элидхэбэ. Партиин съездын шиидхэбэринүүдые, байгша табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид бэелүүлхын түлөө социалис мүрысөөн шэнэ дэлисэтэйгээр дэлгэрнэ. Жолоошод М. А. Надеждин, С. Р. Таран табан жэлэй түсэбые 4 жэл соо, 14 жолоошон — 4 жэл 5 hара соо, бүхыдөө 46 жолоошод табан жэлэйнгээ даабарие болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргажа, тэрэниинь коллективэймнай бүхы хүдэлмэришэд дэмжээ, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ дүй дүршэл, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин шанар hайжаруулха, бүхы ажалшадые табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ тухай Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой хүдэлмэришэн **С. В. Дамбаева**, 136-дахи ПМК-гай штукатур-шэрдэгшэдэй бригадир **Л. П. Неведомская**, Горхоной станциин парткомой секретарь **Ю. М. Халтурин** болон бусад хэлэhэн байна.

Эдэбхитэдэй суглаан дээрэ партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ олонинтые — арадай депутадуудай Соведүүдые, профсоюзай, комсомолой болон бусад ниитын эмхинүүдые үргэнөөр хабаадуулха тухай ехэ анхарал хандуулагдаhан байна. Энэ талаар hанамжа дурадхалнуудаа Шэнэ-Эльхиин поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. В. Вставский**, Онохойн дунда hургуулиин директор **Н. В. Ключерев** болон бусад хэлэжэ, хэдэ хэдэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэлэн байха юм.

Тус суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь **Л. В. Потапов** дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, районой партийна организациин шиидхэхэ гол шухала асуудалнууд дээрэ тогтобо.

Районой партийна эдэбхитэдэй суглаан зүбшэн хэлсэhэн асуудалаараа дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

П. ЛОПОЕВ.

КУРСК. Бишыхан хэмжээтэй электронно жолоодогдодог машинануудые үйлэдбэрилэн гаргаха хэрэгтэ КПСС-эй XXVI съезд онсо анхарал хандуулhан байна.

Курскын «Счётмаш» гэжэ заводто бага хэмжээтэй аад, программа жолоодолготой электронно тоолон тодорхойлолгын «Искра-226» гэжэ маркын машинанууд бүтээн гаргагдадаг болобо. Энэ машина 64 мянган үгэ соо хүдэлхэ зуураа, «электронно ухаандаа» хоёр миллион шахуу үгэ хадуужа байдаг юм. Хэрбээ жараад ондо иимэ түхэлэй электронно тоолон тодорхойлолгын машина 150—250 дүрбэлжэн метр талмайтай тусхай зал эзэлдэг байгаа haань, энэ машина юрын стол соо багташаха юм.

Шэнэ түхэлэй тоолон тодорхойлдог энэ онцhон түхеэрэлгэ зохёолгодо «Ленинградский электромеханический завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер-электронник А. В. Белкина, математик-программист А. С. Чугунов гэгшэд шэнэ машинануудые захилшадтань эльгээхынгээ урда хинан шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Коммунист тухай хөөрөөн

ӨӨРЫНГӨӨ ЗҮРГӨӨР

М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникум дүүргэhэн залуу мэргэжэлтэ Екатерина Фетисова Мухар-Шэбэрэй районой Гашей hууринда 1970 ондо ерэhэн юм. Һуралсалаа түгэсхөөд, удаан хүлеэгдэhэн дипломоо гартаа барьяад байhан залуу хүнэй олоhон эрдэм мэдэсээ үйлэдбэри дээрэ үтэр түргэн хэрэглэжэ, бэеэ туршахые hаража ябаhаниинь ойлгосотой. Теэд hуралсалай үедэ олоhон мэдэсээ бодото ажал дээрэ хэрэглэжэ эхилхэдэ, аптекын шэгнүүр дээрэ табиhандал тааараад, байдаггүйнь мэдээжэ. Залуу мэргэжэлтэ Фетисовада ажаллаха хүсэлэй орьёлжо байбашье hаа, ажабайдалай дүршэл дутаад лэ байгаа бшуу.

Энээнние Фетисовагай өөрынь хөөрөөгөөр, тэрэнэй обёорhон ажаглалтаар баримталан харуулжа болоно.

АЛДУУ ХОЖОМ ОЙЛГОГДОДОГ

...Тугалай байра соохи температура hанаандам таарабагүй. Хүйтэншэг хэбэртэй. Тугалнуудайнгаа гэнтэ шэшэhэнэй шалтагаан энэл гэжэ маргангүй тобшолоо бэлэйб. Байрань дээрэhээ дулаалагдаагүй байгаа.

Тугалнуудаа үдэр, hүнигүй харууhалнаб, аhан шадалаараа оролдоноб, аргалнаб. Тиигэhэнэймни ашаар, аюул hэмээхэн усадхагдажа, гарза хоролтогүйгөөр гарабабди. Ямар hайн гээшэб?..

Хүлеэгдээгүй энэ ушарай шалтагаанине hүүлдэнь hайн ойлгоо hэм. Ушарынь гэхэдэ, нарай тугалнуудаа хамтын клеткэ соо олоор барихагүй байгаабди. Нэгэл тугалай үбшэлбэл, үбшэн дары нүгөөдүүлдэнь дамжадаг байба бшуу. Гэхэ зуура, олоороо хамта байhан тугалнуудые таарууляжа, зохидоор эдеэлүүлхэньшье бэрхэтэй ха юм.

Иигэжэ,алдуу хэхэ бүридөө ойлгожо, алхам бүхэнөө сэгнэжэ hураhаар ябатараа, яhала дүршэлтэйхэн бологдоо hэн. Теэд мүнөөшье бүхы юумэ мэдэхэ болооб гэхын аргагүй ааб даа, хүн гээшэ бүхы наhаараа hураха зэргэтэй.

БУЛТАНАЙ ОРОЛДОЛГООР

Ветеринарна фельдшер Екатерина Сергеевна Фетисова долоон жэл соо мэргэжэлээрээ хүдэлhэнэй hүүлээр, ондоо ажалда, ондоо тушаалда hуража эхилхэ баатай болоо hэн. Тэрэ «Забайкалец» совхозой Хүhөөтын галуунай комплексын бригадираар томилогдобо. (1970 ондо нүхэрэйнгөө нютаг Хүhөөтэ нүүжэ ерэhэн юм).

Хүhөөтын шубуушадай коллектив залуушье, шэнэшье гээ hаа, өөрын шиидхэхэ асуудалтайл байhан. Түбхын түрүүн эндэ эбтэй эетэй, ажалша дорюун коллектив эмхидхэхэ шухала гэжэ ойлгогдобо. Жэл эндэ хүдэлөөд байхадаа, нүхэр Фетисова зүб шиидхэбэри абаhанаа мэдэрээ hэн. Ондоо дутуу дунданууд фермэ дээрэ дүүрэн байhан юм. Хэрбээ кадрнуудhаа эхилэнгүй, абаhаар дутагдалнуудые усадхаха гэжэ оролдоо hаа, алдуу болохо байгаа.

Гансал hайн нэгэ hанал бодолтой коллектив дутуу дунданuудтайшье байбал, ажалдаа амжалта туйлаха шадалтай бшуу. Ондоогоор хэлэбэл, hайн хүнүүдтэй хүшэр хүндэ дабаануудые дабахадашье хүнгэн.

Тус коллектив 1977 ондо hайн үрэ дүн туйлаба. Түсэбтэ 2000 центнерэй орондо 2500 центнер шубуунай мяхан гүрэндэ худалдагдаа. Тиихэдээ шубуун бүхэнэй шэгнүүр 3 килограмм 650 грамм болоhон, дальбараануудай 18 процентнь шубуун боложо, hүрэгэй тоодо ороhон байна.

Арбадахи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ туйлагдаhан амжалтань шубуушадые үнэхөөрөө далижуулаа юм. Харин Екатерина Сергеевна — бригадир түрүүшынгээ шалгалтые эрхимээр барьяа. Тэрэнэй ажал эмхидхэжэ, хүдэлмэришэдөө элсүүлжэ шадаха байhаниинь иигэжэ харагдаа. Тэрэл жэл, 1977 ондо, нютагаархиниинь Е. С. Фетисовае арадай депутадуудай Мухар-Шэбэрэй райсоведэй депутадаар hунгаа hэн. Энэнь залуу хүтэлбэрилэгшын үндэрөөр сэгнэгдэhэнэй гэршэ болоно бэшэ аал.

СЭДЬХЭЛЭЙ ХҮЛГӨӨН

Бригадир болоhонhоо хойшо хоёр жэлэй саада тээхи ушарые Фетисова hаhааращье мартахагүй байха. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаhан сагынь үнгэржэ, долоо хоноод лэ партида орохо ёhотой сагынь тулаба. Энэ тон ехэ харюусалгатай, баяр ёhололой оршон байдалда үнгэрхэ ёhотой үдэртэ тэрэ үниинhөө бэлдэнхэй. Харин нэгэл юумэн сэдьхэлыень убдэхөөнэ. hэшхэлыень зобооно. Ушарынь гэхэдэ, гурба hаратай галуунуудые харууhалха хэрэг урагшагүй байгаа. Теэд энээндэ коллективэй сэхэ зэмэтэй бэшые мэдэжэшье байбал, hанаа амархан байхын аргагүй байгдаа. Үбшэнэй тараад байhан ушар, үйлэдбэриин түсэбэй «шатажа» байhан ушар үдэрэй hанаан, hүниин зүүдэн болгожо байгаа ха юм. «Хэрбээ энээн тухай тэндэ, бюро дээрэ асуубалнь, бэеэ сагааруулхые оролдонгүй, бодото байдал тухайгаа үнэнь хөөрэжэ үгэхэб. Партиин зэргэдэ ябажа шадаха гэжэ hанабал, абана бэзэ...» — гэhэн шиидхэбэри досоогоо дары абаадхиба.

КОЛЛЕКТИВЭЙ ЗОРИЛГО

Коммунист, райсоведэй болон сельсоведэй депутат, эхэнэрнүүдэй соведэй болон нүхэдэй сүүдэй гэшүүн Е. С. Фетисова мүнөөшье совхо үйлэдбэриин түрүүшү зэргэдэ ябаhаар. Тэрэнэй тэлбэрилжэ байгаа колл тив бага бэшэ хүшэр нүүдые дабан, 1980 46.898 галуу. 35.049 гаhа гэхэ гү, 2214 центнер мяха Ула Үдын мяханай комбина тушааhан байна.

КПСС-эй XXVI съезд рэ баталагдаhан «Гол лэлнүүдээр» урмашаhан фермын коллектив шэнэ бан жэлдэ шэнэ уялга хай. Тэдэнэр 1981 ондо гой бүриинь 1800 гр шэгнүүртэй 18 мянган hа тэнжээжэ, гүрэндөө центнер нугаhанай мяха шааха гэжэ шиидэ. hээ гадна, 86 мянган үсхэбэрилжэ, 77.400 тол ень заабол томо тиихэдээ толгой дунда зэргын шэгн 3300 граммда хүргэхэ центнер мяха гүрэндэ ту ха болонхой.

Эдэ бүгэдэ коммун Е. С. Фетисовагай оро гын хүсэн. Екатерина С геевнадал адли бүхы ху шадабари, мэргэжэлээ лэн, бэеэ гамнангүй зори доо тэгүүлдэг хүнүүд ол дунда хүндэтэй, партиин hөө дэмжэлгэтэй, жаргал hайн ябана гээшэ.

С. НЕМЧИНОВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Забайкалец» совхозой парткомой секретарь.

АМЖАЛТАЯА БАТАДХАХААР

Хурамша тосхонhоо зүүн урагшаа шэглэн зурыhан харгы Гильбэрын голой шугы бургааhанай хажуугаар хотирон ошодог. Энэ сагаан саhаар хушагдаhан харгыгаар манай хүнгэн машина Олзоной тала руу шуумайна. Байгша ондо иишэ саhан ехэ орожо, малшадта хүрэжэ ошохонь бэрхэтэйшэг байгаа. Гушаад модо ябажа, Оронго голой хойто эрьсын Ойлонгын малай буусада хүрэжэ ерэбэди. Энэмнай «Заветы Ильича» совхозой комсомол-залуушуулай бригадын үбэлжөөн гээшэ.

Һаяшаг баригдаhан малай хоёр байра, зохидоор түхеэрэгдэhэн эдеэлсэ, хорёонууд обёорогдобо. Эндэ эмэ хашарагууд, түлгэ хонид, адуу морид харууhалагдадаг байба. Газаань үбhэ, зелёнкын hүринүүд тэбхылдэнэ. Үбэлжөөндэнь малшадай байдаг хоёр гэр бии.

Гэртэнь ороходомнай, бултадаа столоо тойронхой эдеэлжэ hуубад. Эндэмнай Иван Сандыкович Гомбоцыренов Дарима нүхэртэеэ, Самбу Володя хоёр дүүнэртэеэ, мүн Дабацырен Ажанов, хамта табан залуу малшад ажаллана.

Ахалагша малшан Иван Гомбоцыренов нютагайнгаа дунда hургуули дүүргэмсээрээ Совет Армиин албанда ябажа, тэрэнээ эрхимээр дүүргэжэ ерээд, совхоздоо луговодоор ажаллажа байhанаа. hүүлэй хоёр жэлэй туршада энэ холын отогто үхэршэноор хүдэлнэ. Тэрэнэй нүхэр Дарима 10 класс дүүргэhэнэй hүүлээр, түбэй фермэдэ hаалишанаар хүдэлжэ байтараа хадамда гаража, мүнөө нүхэртэеэ эндэ ажаллана. Тэдэнэрэй дүүнэр Самбу, Володя, мүн Дабацырен Ажанов нёдондо намар иишэ ерэжэ, малшад болонхой. Тиигэжэ эдэ табан нэгэ бригада боложо, 240 эмэ бурүу, 700 түлгэ, 40 гаран мори харууhалжа байна.

— Иван Сандыкович Гомбоцыреновэй даадаг энэ залуу коллектив түрүүшын үдэрhөө оролдосотойгоор ажаллажа эхилээ hэн. Мүнөө эдэнэр түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана, — гээд совхозой директор Б. П. Семенов залуушуулые магтаба.

Ажахын хүтэлбэрилэгшын иигэжэ хэлээшэ үндэhэ баримтатай. Бригадир Иван Гомбоцыренов ажалаа саг соонь, хүсэдөөр хээгүйдөө орхидоггүй, бэрхэшээлhээ тунхарихагүй хүн гэжэ мэдэгдэбэ. Иимэл хаданьажалынь урагшатай байна. Үнгэрhэн жэлэйнгээ үбэлжэлгэ hайнаар үнгэргэжэ, түсэбтэ даабаряа бэелүүлээ hэн. Тэрэнэй бригада зуу гаран эмэ хашарагаа бүрин бүтэн ондо оруулжа, тэдэнээ тобир тарганаар тушааhан юм.

Энэ жэлдэшье мүн лэ hайн дүнгүүдые туйлажа ябана. Мүнөө тэжээлэй хомор, дутамагшье hаа, урагшаа hанаатай эдэ малшад даажа байhан малаа шадамар бэрхээр харууhалжа, эдеэлүүлжэ, уhалжа, үбэлжэлгын эхилhэнhээ хойшо нэгэшье толгой гарзалуулангүй, малайнгаа шэгнүүрые үбэлэй hаранuудташье нэмээхэ гэжэ оролдоно.

— Бидэ мүнөө сүүдхэдэ бурүун бүхэндэ 4 килограмм hолоомо, 2 килограмм үбhэ, 1,5 килограмм таряа талханай зүйл үгэнэбди. Түлгэнүүдтээ — 300 грамм үбhэ, 200 грамм hолоомо, 300 грамм холимол тэжээл эдюулнэбди. Энэ жэл саhан гүнзэгы байжа, малаа бэлшээхэ аргагүй, ходо газаагаа эдеэлүүлнэбди, — гэжэ Дарима Александровна хөөрэбэ.

Ажалша бэрхэ залуу малшад үбhэ тэжээлээ зүбөөр хубааарилан, эзэн ёhоор гаргашалдаг байба. Иван Сандыкович мори шаргаараа тэжээлээ өөрөө зөөжэ, хобоо хобтонууд соо хубааарилан үгэнэ. Иигэжэ тэжээлээ гамтайгаар хубаахадань, килограммшье үбhэ, hолоомон, илангаяа талха таряанай зүйл газарта адхаржа, хоролтодо ороногүй бшуу. Иимэ нарин нягтаар ажаллаhанайнь ашаар байгша оной үнгэрэгшэ үедэ хэды хүйтэн байгаашье hаань, Гомбоцыреновтэнэй бригада бурүудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ 750—800 граммаар нэмээжэ шадаа.

Бригадын үбэлжөөн шугы бургааhатай, тала дайдатай, уhалууритай, юрэдөөл, яhала таатай зохид бэлшээритэй газарта түхеэрэгдэнхэй хэбэртэй. Зунай, намарай сагта малаа hайса таргалуулжа шададаг. Үбэлжөөнэйнгөө дэргэдэхи 110 гектар сабшалангай ногоо хуряаhанайнгаа hүүлээр тэндээ малаа оруулжа, адуулхадань зохид байгаа ааб даа.

Аха дүү Гомбоцыреновтэнине ажалдаа амжалтануудые туйлаhанайнь түлөө совхозой дирекци, партком, рабочком болон комсомолой комитет олон тоото Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнаhан байна.

Мүнөө тэдэнэр партиин XXVI съездын материалнуудтай танилсажа, шэнэ табан жэлдэ ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлахабди гэжэ мэдүүлжэ байгаа hэн.

Д. ДОНДОКОВ.
Улаан-Үдын район.

ШЕФ ЁҺОНОЙ ТУҺАЛАМЖА

ЛВРЗ-гэй коллектив Яру нын районой совхозууд шефтээ абаад, арадай ажах шухала шухала асуудалнууд шиидхэхэдэнь саг үргэлжэ туhаламжа үзүүлжэ байд Энэ жэлэй шеф ёhоной хүдэ мэриин түсэб урда жэлнүү дэйхиhээ hураггүй үргэн дэл сэтэй гээд тэмдэглэлтэй. КПСС-эй обкомой болон республи кын Министрнүүдэй Совед хүдөө нютагуудта байрын гэр нүүдэй барилга үргэдхэхэ ту хай тогтоолой ёhоор, заводо хүдэлмэришэд Яруунада хо айлай байха хорин гэр ба рихе юм. «Юбилейный», Яру ный, Исэнгын совхозуудта ар бан хоёр гэр бариха тула гурбан хэлсээнүүдые заводо барилгын бригаданууд бата hан байна. Витимэй, «Комсо мольский» совхозуудта байры гэрнүүдые бариха үшөө хо бригада бүридхэгдэжэ байна

Заводой барилгын упра ниин коллектив энэ талаар лээд ехэ хүдэлмэри бэелүү хэ. Тус коллектив Гүндэ то хондо соёлой байшан бодо хо юм.

Шеф ёhоной хүдэлмэри түсэбөөр Исэнгын, «Юбилей ный» совхозуудта силос ра раха хоёр нүхэн малтагда ханалагдаха, тэжээл бэлдүү гын цехүүд шэнэлэн hэлбэ дэхэ. Витимэй совхозой ко тородо дулаасуулгын түхэ рэлгэнүүд хабсаргагдаха.

ЛВРЗ-гэй коллектив шеф абаhан ажахынуудта оньhо түхеэрэлгэ, зэр зэмсэг, зэд янзын материал үгэжэ ба хаар хараална. Тиихэдэ мэ гэжэлтэдые hурган бэлдэхэ дэнь, хүдөө ажахын хүдэл ринүүдые бэелүүлхэдэнь ту ламжа үзүүлэгдэхэ байна.

Д. ЦЫБЕНОВ.

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. Курчатовай нэрэмжэтэ Белоярска атомна электростанциин коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэеэ хоёр дахинаар дээшэлүүлхэ зорилго урдаа табинхай. Мүнөө энэ АЭС-тэ түргэн нейтронууд дээрэ хүдэлдэг 600 мянган киловатт хүсэтэй реактортай шэнэ энергоблок ашаглалгада үгтэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ реактор.

ТАСС-ай фотохронико.

Совет орон дотор

ШАДАБАРИҺАА ЭХИТЭ

Тамара Элоянай сценэ дээрэ гаража ерэхыень урихадань, зал соо hуугшад альгаа ташан тэрэниие хүндэлбэ. Комсомолой райкомой нэгэдэхи секретарь Николай Антоновой ВЛКСМ-эй обкомой Хүндэлэлэй грамота барюулхадань, Тамарын зүрхэнэй сохисо түргэдөөд абаа. Иимэ үндэр шагнал залуу hаалишанай сэдьхэл хүдэлгөөгүйдөө аргагүй. Бусад залуу түрүүшүүл мүн лэ хүндэтэ шагналда хүртэбэ. Тэдээн тушаа баяр баясхалангай үгэ хэлэгдэбэ, саашадаа бүри hайнаар хүдэлхыень юрөөбэ.

Жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэhэн, партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгарhан ажалай залуу түрүүшүүлэй габьяата хэрэгээр омогорхохо, hайн hанханиие хүсэхэ уялгатай ха юмбибди. Үетэн нүхэдэйнгөө габшагай ажалай дүнгүүдээр Тамарашье нилээд хэн баярлаа hааб даа...

Тамарын наймадахи класста орожо hурахаяа байха үсэр гэртэхиниинь Бэшүүрhээ Прибайкалиин район уруу нүүжэ ошоhон юм. Эхэнь — Зоя Матвеевна урданайхи шэнги фермэдэ ошожо, hаалишанаар шэнэ газарта хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Тамара, тэрэнэй эгэшэ, дүү басагад эхэдээ ходо хамhалсаха.

— Басагадни, бэрхэнүүдтэ, hаалишад боложо шадахал байхат! — гэжэ Зоя Матвеевна басагадаа магтаха, баярлуулха.

Эдэ басагадай хуби заяанда ажабайдалай түргэн урасхалта ябаса эхынь hанаашаар нүлөөлжэ шадаагүй. Эгэшэ Аннань бүд нэхэгшэ болохо хүсэлэнтэй байжа, Иваново город hурахаяа ябашаба. Тиигээд тэндээл хүдэлхэеэ үлэшөө. Хойноhоонь Люба дүүнь ошоhон байна. Тиихэдэ Шурань түрэhэн тосхоноо бусажа, Бэшүүрэй оёдолой фабрикада хүдэлжэ эхилhэн юм.

Эхын хүсэhэн найдабариие гансал Тамарань хүсэлдүүлхэ гэжэ зоригжоо. Хоёр жэлэй саада тээ тэрэ Ангирай hү hаалиин фермын коллективтэ абтаа. Тиихэдээ холшор басагахан бэшэ, харин хоёр үхибүүдэй эхэ болонхой хүн эндэ хүдэлхэеэ ерээ бшуу. Карымска тосхондо ажаhуужа байхадаа хадамда гараа hэн. Тиигээд нүхэрэйнгөө түрэhэн тоонто нютаг Грузида хэдэн жэлдэ байгаад гуршаа. Теэд... Тамарын сэдьхэлэй эрмэлзэл «диилэжэ», Элоянтан Прибайкалияа бусажа, hүүрижан **түбхинэхэ гэжэ шиидэhэн гэхэ,**

Нютагтаа түрэhэн эхэдээ хүрэжэ ер hээр лэ Тамара «Зырянский» совхоз Ангирай фермын hаалишан, үбгэниинь Зайраб Вагашанович совхозой хүдэлмэ шэн болобо. Ангирай фермынхид Тама рые бүри балшар багаhаань хойшо т ниха, мэдэхэ байhан тула тэрэнэй hа лишан болоод туршахам гэхэдэнь, ямар шье хүшэлэлтэ хээгүй, хани халуун угтаи хүлеэжэ, ажалша коллекти гээ бүлэдэ нэгэдүүлэн абаа hааб даа.

Эхын hургаал, хани нүхэдэй туhа ламжа, өөрынь абьяас шадабари Тама рын энэ орёо мэргэжэл шудалха яб далай эшэ үндэhэн боложо үгөө. Ти гэжэл тэрэ фермын, ажахын бэрхэ ма шадай нэгэн боложо байhые энэ гэй эхиндэ дурдагдаhан хэдэн мүри гэршэлнэ.

— Манай коллектив ехэ эбтэй эетэй нэгэ бүлэ шэнги ажабайдалтай. Эн мүрысөөн гээшэл манай хүдэлмэри ехэ туhална даа. Намдал адли hая hа лишан боложо хүдэлhэн хүндэ Людми ла Викторовна Корнакова гэхэ мэты түрүүшүүлые даб дээрэ хүсэхэ гээшэ бэ хэтэйхэн лэ ааб даа. Нёдондо тэр үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 4 мянга шахуу килограмм hү haaгаа hэн. Хари би 2400 килограмм болгооб. Энэмнай ташха ондоо дүнгүүд бэзэ. Гэбэшье би фермэ соогоо табадахи hууриda гараа Минии хойно үшөө гурбан хүн.

Энэ фермэдэ олон залуушуул хүдэ дэг. Тэдэнэр тухай Тамара баяр бая халангай үгэнүүдые дурдадаг юм. Жэ шээнь, Вера Корнакова хэды залуушье hаа, эгэшэ нүхэдhөө холо гээгдэдэггүй Тэрэ «Арбадахи табан жэлэй ударнин гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тус фер мые Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникум hая дүүргэhэн мэргэжэлтэ Людмила Митрофанова даадаг.

Ангирай hү hаалиин фермын коллек тив шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл дэ бэелүүлхэ социалис уялгаяа тодор хойлонхой. Урда жэлнүүдэйхи шэнги эдэнэр энэшье жэлдэ даабаряа болзор hоонь урид дүүргэхэ хүсэлэнтэй. Тэдэ нэр хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ шададагшад малшад юм. Иимэ харюусалгатай уялга абаhанаа залуу hаалишан Тамара Элоя hайн ойлгоно. Тэрэ уялгаяа дүүргэхэ өөрынь лэ хаба шадалhaa, хүсэл эр мэлзэлhээ болохо ха юм даа.

Н. УГРЮМОВ.

БАЙГААЛИ САХИЖА ХАМГААЛХА

Энэшэргэ конференцимнай олон арадай ажалай ба олон ниитын [illegible] байдалда, партиин XXVI съездэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ [illegible]

[illegible]

нуудта ядохимикат болон минерална утэгжүүлгын хэр зүбөөр хэрэглэгдэжэ байһаниинь шалгагдаба, Хурамхаанай, Улаан-Үдын районуудта газар ашаглаха талаар рейдүүд эмхидхэгдээ. Дүнгүүдынь районуудай газетэнүүдэй хуудаһануудта толилогдоо һэн.

Республиканска соведэй дэргэдэхи секцинүүдэй хүдэлмэридэ һайшаалта хубилалтанууд болоо. Илангаяа К. М. Гавриловагай хүтэлбэрилдэг уһанай нөөсэ баялиг хамгаалдаг секци урагшатайгаар, бүтээсэлгэтэйгээр бүхы даабарнуудаа дүүргэнэ. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалтай, Забайкалиин бассейнэй управлениин сүг научно-практическа конференци үнгэргэдэг һэн. Байгал шадархи промышленна предприятинуудта тодхогдоһон сэбэр-

[illegible]

Һаяын үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэдэмнай байгаали хамгаалгын бүлгэмэй республиканска соведэй тосоото нунгалтын IX конференци боложо үнгэрбэ. Тосоото элидхэл тус соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Б. И. Николаев хэлэн байна. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ арбаад хүн хабаадалсаа. [illegible] Ленинскэ комсомолой түрүүлэгшын орлогшо С. А. Трофимовай, бүлгэмэй Заграйн районно соведэй түрүүлэгшын орлогшо И. Ф. Сиротинай, Улаан-Үдын Октябрьска районно соведэй түрүүлэгшын орлогшо М. Т. Милоновагай, республикын Хүдөө ажахын министерствын таһагай ахамад агроном Л. А. Косыгинай, Мелиорациин ба уһанай ажахын министр Л. А. Санеевэй ба бусадайшье үгэ [illegible] «Байгаалида ленинскэ ёһоор хандаха» гэһэн уряа доро дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 1980 ондо шалгаран гараһан районууд Хүндэлэлэй грамотануудаар, мүнгэн шангууд барюулагдаба.

Бүлгэмэй республиканска соведэй президиумэй түрүүлэгшээр Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Б. И. Николаев, орлогшоор И. А. Игнатьев һунгагдаба.

Уншагшадаймнай анхаралда Б. И. Николаевай элидхэлые хураангыгаар дурадханабди.

[illegible] нүүрии посёлогуудта жэ- [illegible] һөөгүүдые һуулгаха, республикын колхоз, совхозуудай тарялангайнгаа хүрьгэмтэлгэһээ һэргылхын [illegible] зурууд модо тариха, [illegible] элһэ тогтоохо, гүрэ- [illegible] заказнигуудые байгуулха [illegible] байгаалиин памятнигуудые элирүүлхэ талаар шэ- [illegible] һанамжа, дурадхалнууд [illegible] ажал хүдэлмэ- [illegible] бодотоор нэбтэрүүлэг- [illegible] байна.

Бүлгэмэй республиканска со- [illegible] гэшүүд М. А. Шаргаев, [illegible] Афонина, М. А. Шап- [illegible], В. П. Москвитин, П. Л. [illegible], бусадшье эдэбхи үүс- [illegible] элирхэйлэн хүдэлөө [illegible] тэмдэглэмээр. Илангаяа [illegible] тухай эрдэм мэдэсэ [illegible] зоной дунда үргэнөөр [illegible], залуушуулые энэ [illegible] олоор хабаадуулха [illegible] зорилгомнай амжалта- [illegible] бэелүүлэгдэнэ. Байгаали- [illegible] ленинскэ ёһоор хандажа [illegible] талаар социалис мүрысөөнэй дэлисэ үргэдөө. [illegible] районно соведүүдэй [illegible] хүтэлбэрилэг- [illegible] шадамар эмхидхэлшэд [illegible] харуулаа. Тэдэнэй [illegible] А. Г. Шалангова, В. Г. [illegible] гэгшэдые (Кабан- [illegible] район), Н. К. Григорьев, [illegible] Д. Могильникова гэгшэ- [illegible] (Хяагтын район), Б. Д. [illegible], Ф. Ш. Дудареев (За- [illegible] район) гэгшэдые [illegible] нэрлэмээр. Эдэ районуудта арадай хиналтын комитедэй; санэпидстанциин түлөөлэгшэдтэй сүг саг үргэлжэ рейдовэ шалгалтанууд үнгэргэдөө, байгаали хамгаалха [illegible] хазагайрууһан, хулгайгаар агнуури хэһэн хүнүүд [illegible] баригдажа, общественна [illegible] зэмэеэ амасаа. Харал- [illegible] конкурснууд үнгэргэгдэжэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд [illegible] байгаа. Тиихэдэ [illegible], Кабанскын районо

лэлгын тухээрэлгэнүүдэй тухай хөөрэлдөөн удаан үргэлжэлһэн юм. Үнгэрһэн жэлдэ бүлгэмэй Хойто-Байгалай районно соведэйнгөө Нижнеангарскын гидрохимлабораториин хүдэлмэрилэгшэдтэй сүг предприяти ба эмхи зургаануудаар 86 шалгалта эмхидхэһэн, ажаглалтануудай үндэһөөр ашатай туһатай тобшолнуудые хэһэн байна. Гэбэшье уһанай нөөсэ хамгаалдаг объектнүүдэй барилга үшөөл унжагайруулагдаһаар гэһэн шүүмжэлэл зүйтэй байха.

Оршон тойронхи агаар хамгаалдаг секциинхид (хүтэлбэрилэгшэнь Н. И. Афонина) Улаан-Үдэ шадархи агаарые арюудхан сэбэрлэхын тула нилээд олон хэмжээнүүдые абаһан юм. Жэшээлхэдэ, жэжэ котельнэнүүд хүдэлгэгдэхэеэ болижо, нэгэдэмэл системэдэ оруулагдаһан, хүүргэнүүд, автомобиль, машинын ябадаг шэнэ харгынууд баригдаһан, үйлсэ гудамжанууд болбосон түхэлтэй болгогдожо, ногооруулагдаһан байна. Тэд Улаан-Үдын гидрометобсерваториин шэнжэлгэнүүдэй ёһоор, углеродой холисо, тооһо шорой, элдэб хорото бодос, газууд агаартамнай үшөөл ехэ гэжэ элирүүлэгдээ. Утаа уняараар, бусадшье үлэгдэлөөр агаар бузарладаг промышленна предприятинуудые нэрлэе: Улаан-Үдын ТЭЦ, асфальтобетонно, шэлэй, «Электромашина» заводууд, «Буржелезобетон», «Бурятпромстройматериалы», «Бурмясопром» нэгэдэлнүүд, түлишын системэнүүд, автотранспорт гэхэ мэтэ болоно. Авиационно завод, дурсагдагша ТЭЦ сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагдаагүй. Мүнөө үедэ Улаан-Үдэ, Хяагта, Гусиноозёрск хотонууд, Селенгинск, Нижнеангарск посёлогуудта агаарые комплексноор шэнжэлхэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

Ан амитадые хамгаалха талаар эмхидхэгдэһэн секциие В. П. Москвитин хүтэлбэрил-

[illegible]

Байгаалимнай гүн удхатай [illegible] Оршон тойрон байгаалимнай [illegible] тодорхойлоошье һаа, гам хайрагүй хандалгаһаа хосордог, һандардаг, шэргэдэг гэжэ ойлгохо ёһотойбди. Гайхамшаг бүтээлнүүдыень һайхашаахаһаа гадна, гүрэн түрын харууһан доро абаад, байгаалиин памятнигууд гэжэ нэрлээбди. Энэ шиидхэбэримнай бодото эшэ үндэһэтэй. Аршаан булагууд, дулаан орондо ниидэн ошодог шубууд, һонирхолтой хэлбэритэй хада уулануудай, агы нүхэнүүд — эдэ бүгэдэ эрдэмтэдэй анхарал татаһаар үнинэй юм. А. Б. Иметхеновэй ударидадаг тус секци оройдоол хоер жэлэй туршада 33 памятник бүридхэлдэ абажа харууһалха, тэрэ зандань үлөөхэ гэһэн эрмэлзэлтэй.

Гэхэтэй хамта бусад секцинүүдтэ, онсолбол, загаһа хамгаалдаг (хүтэлбэрилэгшэнь М. В. Багинов), байгаалиин эдир ханинарай (хүтэлбэрилэгшэнь З. А. Пирогова), залуушуултай хүдэлмэридэг (хүтэлбэрилэгшэнь Д. А. Ивайловский), республикые ногооруулгын (хүтэлбэрилэгшэнь Г. С. Смолина), научно-техническэ соведэй (хүтэлбэрилэгшэнь Ц. М. Данзанов) секцинүүдтэ бүлгэмэй соведэй зүгһөө саг үргэлжэ методическа туһаламжа үзүүлэгдэжэ байдаг. Загаһанай нөөсэ баялиг хамгаалдаг секциин хүдэлмэридэ эдиршүүлые — «Сэнхир патрульнуудай» гэшүүдые хабаадуулха гэшэ • аша туһа ехэтэй хэрэг гээд дахинаа һануулалтай. Залуушуултай, илангаяа дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай студентнэртэи ябуулагдадаг хүдэлмэри һанаһанда хүрэнэгүй. Газарай хүрьһэ хамгаалдаг секциин түлөөлэгшэд ажахынуудай ахамад агрономуудтай сүг зүблөөнүүдые үнгэргэдэг, колхоз, совхозуудта газарай

[illegible] ямаршье наһанай, ямаршье мэргэжэлэй хүнүүд хабаадаха аргатай ааб даа. Жэшээ дурдая: Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд түрэл һууринаа ногоон сэсэрлигтэл болгожо байнхай гэбэл, алдуугүй ха. Мүн лэ Хориин, Хойто-Байгалай районуудта ажаһуугшадай дунда байгаалиин бодото ханинар олон юм. Һургуулинуудай дэргэдэхи лесничествэнүүдэй үүргэ эли бодо дээшэлээ. Республикын ойн ажахын министерствын, юннадуудай станциин хүдэлмэрилэгшэд эдиршүүлэй түрэл хизаартаа дуратайгаар хүмүүжэхэдэнь, ерээдүйнгөө мэргэжэлые шэлэхэдэнь, ой тайгынгаа баялиг хамгаалжа һурахадань туһална.

«Ленинскэ ёһоор байгаалида хандаха» гэһэн уряа доро дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые абаад харахада, 134 эхин эмхи бүлгэмдэ нэмэһэн, 6323 хүн гэшүүндэ абтаһан байна. Түгэсхэлдэнь Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай профсоюзай гэшүүдэй байгаалида ленинскэ ёһоор хандаха гэһэн уряатайгаар профсоюзай бүхы гэшүүдтэ хандаһаниинь халуунаар дэмжэгдээ гэжэ һайшаан тэмдэглэлтэй. Энэ хадаа түрэл байгаалияа аршалан хамгаалха хэрэгтэ олоной эдэбхиеэ бадарган, урма зоригтойгоор хандадагыень гэршэлнэ бшуу. Саашадаа туйлагдаһан амжалтануудаа арьбадхахын түлөө оролдогдохол гээшэ.

Б. НИКОЛАЕВ,
Байгаали хамгаалгын бүлгэмэй республиканска соведэй президиумэй түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

МНР. Совет-монгол адли тэгшэ харилсаа холбооной үндэһэ һуури бүхы дэлхэйн үгытэй ангиин агуу ехэ вождь В. И. Ленин ба Монголдо арадай гүрэнние анха байгуулагша Д. Сүхэ-Баатар хоёрой 1921 оной ноябриин 5-да болоһон уулзалгаһаа эхитэй. Тиимэһээл В. И. Ленинэй нэрэ алдар энэ гүрэндэ үндэрөөр сэгнэгдэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй Улаан-Баатартахи музейдэ эдир үетэн ерэнхэй.

ТАСС-ай фотохронико.

СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БЕРЛИН. ГДР-эй ниислэл хотын ажалшад СЕПГ-гэй X съездые шэнэ гайхамшагта амжалтануудаар угтажа байна. Имагтал байгша оной түрүүшын хоёр һара соо Берлинэй промышленна предприятинуудай коллективүүд түсэбһөө гадуур 60 гаран миллион маркын үнэ сэнтэй продукци үйлэдбэрилөө. Съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илаһан түрүү предприятинуудай коллективүүд СЕПГ-гэй ЦК-гай Хүндэтэ Улаан тугуудаар шагнагдаа юм.

Гэр байрын барилга байгша ондо урда урданайхиһаа үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэнэ. 1981 оной түрүүшын кварталда хотын хүн зон 3 мянга шахуу шэнэ гэртэ нүүн ороһон. 5700 гаран байраяа шэнэлэн заһабарилуулһан байха юм.

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД БЭЕЛҮҮЛЭГДЭЭ

ПРАГА. Хомутоводохи трубопрокатна заводто жэбэрдэггүй буладһаа соргонуудые бүтээн гаргаха шэнэ цех барилгашад ба хабсаргагшад ашаглалгада тушааба. Тингэжэ эдэ үдэрнүүдтэ эхилһэн КПЧ-гэй XVI съездын хүндэлэлдэ баталан абаһан социалис уялгануудаа болзор соонь бэелүүлжэ шадаба гээшэ.

Техническэ талаһаа шэнэ цех мүнөө үесын бүхы эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусаха байна гэжэ заводой директор А. Горих ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ. Тэрэнэй хүдэлмэрине бүхы шатануудтань хинажа байха орёо оньһон электронно приборнууд тодхогдонхой. Бэлэн продукциин шанар автомат системээр шалгагдаха.

Манай заводой продукци гол түлэб Советскэ Союзай захилаар эльгээгдэдэг юм гэжэ А. Горих тэмдэглэбэ. Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ энэ предприяти Совет ороной захилаар 4 миллион тонно элдэб хэмжээнэй соргонуудые бүтээһэн байна. СССР-эй адлирхуу үйлэдбэритэй предприятинуудтай Хомутоводохи завод аха дүү ёһоной харилсаа холбоогоо бэхилжэ, улам ашаг үрэ ехэтэй болгожо байдаг юм.

АЛМАЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ ҮРГЭДЭНЭ

БУДАПЕШТ. Үйлэдбэри дээрэ, гэр байрадаа электрын элшэ хүсэ, түлишэ гамтайгаар ашаглаха, тэдэнние алмаха тухай асуудал эдэ үдэрнүүдтэ ажалша коллективүүдтэ үнгэргэгдэһэн суглаануудай дээрэ. хэблэлэй хуудаһануудта, радио болон телевидениидэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Тиимэ уулзалганууд дээрэ арадай ажахын элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэд элшэ хүсэ алмаха асуудалаар һанамжаяа элирхэйлнэ.

Венгридэ зохёогдоһон алмалтын шэнэ программа бэелүүлһэнэй ашаар электрын элшэ хүсэ ба түлишэ нөөсэлэлгэ 1990 ондо нилээд үндэр хэмжээндэ хүрэхэ гэхэ гү, али 3 миллион тонно нефтиин үгэдэг элшэ хүсэтэй тон адли болохо юм. (ТАСС).

УНШАГШЫН ҺАНАМЖА

АМГАЛАН АЖАҺУУХА ХҮСЭЛТЭЙБДИ

КПСС-эй XXVI съездын материалнуудтай танилсахадаа, би нэн түрүүн уласхоорондын асуудалаар хэлэгдэһэн зүйлнүүдтэнь онсо анхаралаа хандуулааб. Юуб гэхэдэ, би хуушанай сэрэгшэ — дэлхэй дээрэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүдээр, нэн түрүүн, дайн ба амгалан байдал тухай асуудалаар онсо һонирходогби.

Леонид Ильич Брежневэй элидхэл соо эли тодоор соностоһон амгалан ёһоной шэнэ дурадхалнууд бүмбэрсэг дэлхэйн зоной сэдьхэл зүрхэндэ хүрэжэ, тэдэнэй хүсэл бодолые долгисуулха байха гэжэ мүнөө лаб этигэжэ байһанаа элирхэйлнэб. США-гай шэнэ хүтэлбэришье энэ гүн гүнзэгы удхатай үүсхэлдэнь харюугүй байха аргагүй ёһотой гэжэ һанагдахаар. Гэбэшье съездын дүүрэһэнһээ хойшо һара шахуу саг үнгэрбэ. Зүгөөр «Сагаан байшанһаа» тодо харюу дуулдаһагүй. Харин тэрэнэй орондо үшөөл буу зэбсэг дэлгэрүүлхэ, үнгэрмэ ехээр тэрэнние үйлэдбэрилэн гаргаха тухай хэлсээн болоно.

Би юрын хүнби. Амгалан огторгой доро ажаһууха хүсэлтэйб. Тиимэһээл нүхэр Л. И. Брежневэй оруулһан үнэтэ дурадхалнуудые бүхы дэлхэй зүбтэйдэ тоолон абаһай гэжэ хүлеэнэб. Тиигэбэл эб найрамдалай хэрэг илаха, батадхагдаха һэн.

С. Ж. АНДЫКОВ,
дайнай ба ажалай ветеран, Александр Невскиин хоёр орденой кавалер.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

У. К. КЕККОНЕНЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ХЕЛЬСИНКИ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй соносхоһон амгалан дурадхалнууд асари томо гүрэнүүдэй, зүүн ба баруун тээхи оронуудай хоорондын этигэлсэлгэ ба үгэеэ ойлголсолгые үргэдхэһэнэй үндэһөөр, мүнөөнэй уласхоорондын орёо оршон байдал заһаруулан хубилгаха зорилготой байна гэжэ Финляндиин президент У. К. Кекконен финскэ телеграфна бюродо интервью үгэхэдөө мэдүүлээ.

У. К. Кекконен 1948 ондо баталагдаһан, Хани барисаан, харилсаа холбоон ба харилсан туһалалсалга тухай совет-финскэ договорой шухала удха шанарые тэмдэглэбэ. Энэ договор «шахардуу байдалай һуларалгын үедэшье, мүн уласхоорондын харилсаанай хүйтэрөөд байхадашье, хүсэнүүдэй тэнсүүриин ба аюулгүй байдал хангаха ниитэ Европын бүридэлэй зайлашагүй хубинь болоно» гэжэ президент тайлбарилан тэмдэглэнэ.

ЭФИОПИИН АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

АДДИС-АБЕБЭ. Эфиопиин арад зон Илалтын үдэрөө апрелиин 6-да баярай оршон байдалда тэмдэглээ. Тэбхэр 40 жэлэй урда Эфиопиин сэрэгүүд Аддис-Абебэдэ байлдаагаар орожо, тус хотые итальян оулимтарагшадһаа сүлөөлэн, сэбэрлэһэн юм.

Тингэжэ фашис Италиин сэрэгүүдэй эзэмдэлгын хара хархис саг дүүрэһэн байгаа. Амгалан зониие «номгоодхохо» зорилготой бүдүүлиг аргануудые хэрэглэбэшье, газаар утаха хүрэтэр зэрлиг мууханаар аашалоашье, колонизаторнууд Эфиопиин арадые мэдэлдээ оруулжа шадаагүй. Эзэмдэлгын бүхы туршада партизан дайн Эфиопиин олохон районуудта замхаагүй юм. Тэрэ үедэ Советскэ Союз лэ Эфиопиин арадай үнэн зүб тэмсэлые дэмжээ бэлэй.

Түүхэтэ, ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд заводууд ба хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ, фабриканууд ба гүрэнэй фермэнүүдтэ, городуудай зоной ассоциацинуудта болобо. Аддис-Абебын түбэй «Мегабит-28» гэжэ талмай дээрэ. Илалтын томо хүшөөгэй дэргэдэ ниислэл хотын ажалшадай һайндэрэй ехэ митинг болоо. Тэрээндэ Сэрэгэй саг зуурын Революционно захиргаанай Соведэй (ВВАС) хүтэлбэриин, Эфиопиин Ажалшадай парти эмхидхэхэ комиссиин (КОПТЭ) түлөөлэгшэд хабаадаба.

Эфиопиин арад зон Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэн унагшадай дурасхаалые хүндэлэн сһолно, — гэжэ «Эфиопиэн геральд» газетэ бэшэнэ.

АНХАРАЛ ТАТАНА

БОНН. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй ФРГ-гэй федеральна канцлерай орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г.-Д. Геншертэй уулзаһан тухай мэдээсэлнүүдые Баруун Германиин бүхы газетэнүүд эли газарнуудта тунхаглаба. «Советскэ Союзай эб этэй байхые хүсэдэг тухайда Л. И. Брежнев тусхайлан тэмдэглэнэ» гэһэн гаршагтай статья дотороо «Генерал-Анцайгер» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Совет гадаадын политика амгалан тайбан, шахардуу байдал һуларуулгын, хэлсээ хөөрэлдөөнэй, харилсаа холбооной политика зандаа үлэнэ. Энээн тухайда Л. И. Брежнев Баруун Германиин министртэй хоёр часай турша соо уулзахадаа мэдүүлээ. Л. И. Брежневэй үгэнүүдһээ ойлгоходо, мүнөө сагта амгалан тайбан байдал бэхижүүлхын тула түбхын түрүүн буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал хизаарлаха, тэдэнние хуряаха шухала байна гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй хуряангы интервью ФРГ-гэй телевиденеэр харуулагдаа. Москвада «залан сэхэ хөөрэлдөөнүүд болоо, тэдэнэй үедэ һанал бодолнуудаа сүлөөтэйгөөр мэдэлсээбди» гэжэ Г.-Д. Геншер тэмдэглэбэ.

САЛЬВАДОРТОХИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. Сальвадорой хархис хунтада Холбоото Штадуудай зүгһөө үзүүлэгдэдэг сэрэгэй дэмжэлгэ орон дотор шуһа адхаралгые улам һүжэрөөнэ, — гэжэ Сан-Сальвадорой архиепископ Артура Ривера-и-Дамас мэдүүлбэ.

Сальвадорой католическа церквиин толгойлогшо пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, американ зэбсэгүүд Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ национально-сүлөөрэлгын фронтын ба Революционно-демократическа фронтын тэмсэлые дэмжэдэг үргэн олон арад зондо эсэргүүгээр хэрэглэгдэнэ гэжэ тусхайлан тэмдэглэбэ. Сальвадорой сэрэгэн хархис засагта США-гай захиргаанай сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэеэ болихо эрилтэ архиепископ табина.

Гэхэ зуура, Эн-би-си компаниин телеинтервью дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, ООН-ой дэргэдэ байдаг США-гай саг үргэлжын түлөөлэгшэ Дж. Киркпатрик үгэ хэлэхэдээ, Рейганэй захиргаан США доторшье дуулдадаг болоһон тиимэ эрилтэнүүдые шагнаха янзагүй, Холбоото Штадууд Сальвадорто сэрэгэй, экономическа ба шухала болоһон бусад бүхы туһаламжа үзүүлхэ байха гэжэ мэдүүлөө.

ЛОНДОН. Хура ороогой хаһын эхилтэр, май болотор хиналта доро барижа байһан районуудһаань патриодуудые намнахын тула хунта яаралтай тэбдүү хүсэлэлгэ гаргана гэжэ «Гардиан» газетэ бэшэнэ.

Хунтын сэрэгүүдэй ба Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ национально-сүлөөрэлгын фронтын отрядуудай хоорондо һара шахуу соо байлдаануудай таһалгаряагүй боложо байһан, ороной хойто хубидахи Морасан департамент тиимэ районуудай нэгэн болоно гэжэ тус газетэ Сальвадорһоо дамжуулагдаһан корреспонденци дотороо дурдана. Хунта тэдэ районууд худар шэнэ частьнуудые эльгээнэ, һургагдаагүй солдадуудые — яаралтайгаар татагдаһан 15—16 наһатай хүбүүдые байлдаанда оруулна. Гэхэ зуура, партизануудай хүсэтэй шанга һөөргэдэн доотолгонуудые дайлалдажа үзэһэн солдадуудшье һаатуулжа шаданагүй.

ПРЕМЬЕР-МИНИСТРЭЙ ҺАНУУЛГА

ДЕЛИ. «Таймс оф Индиа» газетын мэдээсэлэнэй ёһоор, Индиин премьер-министр Индира Ганди Бхубанешварта (Орисса штат) үгэ хэлэхэдээ, Сагаан байшан Пакистаниие «Персидскэ тохой хамгаалха» американ стратегиин гол звено болгохо, Афганистанай правительствада харша үймөөшэдые зэбсэгээр хангаха һудал болгон хэрэглэхэ һанаашалгатай байна гэжэ мэдүүлбэ. Эдэ хоёр түсэб аюулта хойшолонгуудтай байна гэжэ премьер-министр тусхайлан тэмдэглэнэ.

«Холбоото Штадуудай зүгһөө Пакистанда таһалгарягүй туһаламжын үзүүлэгдэжэ магад байһан тухай Индира Гандиин һануулга хаһа саг соогоо хэгдээ. Гэбэшье мүнөөнэй американ ба пакистан хүтэлбэрилэгшэд эдэ ухаансар совет зүбшэлнүүдые анхаралда абаха хэбэргүй» гэжэ «Пэтриот» газетэ бэшэнэ. Эндэхи оронуудай арадууд эдэ аюултай шэнжэ тэмдэгүүдые зүбөөр сэгнэхэ, сэрэгэн балмад ябуулгада дуратайшуулай түсэбүүдые таһалдуулхын тула эршэмтэй оролдолго хүсэлэлгэнүүдые гаргаха ёһотой гэнэ.

КОНЦЛАГЕРЬНУУДҺАА СҮЛӨӨЛЭГДЭҺЭНЭЙ ОЙ

ПАРИЖ. 1.665 французуудай — Совет Армиин илалта түгэс добтолгоор сүлөөлэгдэһэн, Эхэ орондоо бусаһан сэрэгэй пленэйхидэй, концентрационно лагерьнуудһаа табигдагшадай Марселиин портдо ерэһэнһээ хойшо гушан зургаан жэл үнгэрөө. Тэдэнэр нацис пленһээ бусаһан түрүүшын француз эрхэтэд байгаа. Дэлхэйдэ фашизмын ба дайнай уршагта муухай ушаралнуудай саашадаа үзэгдэхэгүйн тула шухала бүхы юумэ хэхэбди гэжэ эдэнэр тиихэдэ шахаа тангаригаа үгэһэн юм.

1939—1944 онуудай туршада нацис алууршад 240.000 эрэгтэй, эмэгтэй французуудые концлагерьнуудта байлгажа, тамалһан юм. Тэдэнэй гушан найман мянганиинь лэ дайнай һүүлээр гэртээ бусаһан байгаа. Эдэнэй олониинь совет солдадуудаар сүлөөлэгдэһэн.

Фашис Германиин концентрационно лагерьнуудһаа французуудай сүлөөлэгдэһэн ойн апрель һарада орон дотор үргэнөөр тэмдэглэгдэдэг, нацизмын һабарта орожо тамалагдагшадай, Эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшадай митингнүүд, уулзалганууд болодог.

Мүнөө жэлэй һайндэр Эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй нангин зорилгонуудта үнэн байлгын, нацис бүлэглэлнүүдэй гаралгаһаа һэргылэлгээ улам дээшэлүүлгын туг доро үнгэржэ байна, — гэжэ Эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшад ба патриодуудай Национальна федерациин генеральна секретарь Ив Морель ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэбэ.

НОМОЙ ТАГ

ҺОНИРХОЛТОЙШЬЕ, ТУҺАТАЙШЬЕ

[illegible] үедэ М. Горькиин [illegible] республиканска [illegible] тэжээл үйлэдбэ- [illegible] түрүү технологи, онол [illegible] тухай дэлгэрэнгы- [illegible] бэшэгдэһэн номууд олоор [illegible] Тиин эдэ номууд мэр- [illegible] болон малай тэжээл [illegible] үйлэдбэрилэгшэдтэ туһатай, [illegible] уншамааршье байха [illegible]

[illegible] И. Баировай бэшэһэн [illegible] **үйлэдбэрилгые ашаг [illegible] хүгжөөхэ зам»** [illegible] багахан брошюра Бу- [illegible] номой хэблэлээр бар- [illegible] гараа. Энэ брошюра [illegible] манай республикын эрхэ [illegible] мал ажалай про- [illegible] үүдые улам ехээр аба- [illegible] тула нэн түрүүлэн тэжээл [illegible] хүдэлмэрээ ур- [illegible] ябуулха тухайнь хэлэг- [illegible] Малай тэжээл элбэгээр [illegible] болохын тула га- [illegible] үрэжэл һайжаруул- [illegible] мелиоративна хүдэлмэри [illegible] ябуулжа, тэжээлэй [illegible] үрэһэ суглуул- [illegible], луговодууд болон [illegible] операторнуудай ажалые хү- [illegible] оньһожоруулха зэргэ- [illegible] Энэ ном соо мүнөө үе- [illegible] республика доторнай тэ- [illegible] үйлэдбэрилгын хэр зэргэ [illegible] байһан тухай, [illegible] эрдэмтэдэй хэһэн шэн- [illegible] зэргэсүүлгэнүүдэй дүн- [illegible] согсологдожо ниитэлэг- [illegible] Тус брошюра ажахы- [illegible] мэргэжэлтэд, хүтэлбэ- [illegible] уншахада туһатай [illegible] хүлеэгдэнэ.

[illegible] Полищук, В. А. Фе- [illegible] гэгшэдэй ниитэлһэн [illegible] шанарай **ашаг үрые [illegible]** гэһэн суглуул- [illegible] соо холимол тэжээлэй, сенаж, силосэй, һолоомоной, үбһэнэй болон бэлшээриин ногооной шэмэ шанарые эрид һайжаруулжа, ашагтайгаар хэрэглэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ.

Е. В. Кучеровай бэшэһэн **«Башкирай тэжээлэй болон силосэй шэнэ ургамалнууд»** гэһэн ном уншабалтнай яһала һонирхолтой байха. Номой автор Башкирай эрхэ байдалда тэжээлэй шэнэ ургамалнуудые тариха онол аргануудые шэнжэлгын дүнгүүдые согсолон бэшээ. Эндэ тэжээлэй шэнэ түрэлэй ургамалнууд болохо сильфии, малова, леспедеци, пожитник болон бусад ногоо тарижа ургуулха онол арга тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Тиимэһээ энэ ном ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэд болон механизаторнуудта зорюулагданхай.

И. П. Копытинай бэшэжэ Алма-Ата хотодо хэблүүлһэн **«Тэжээлэй олон жэлэй хара таряан»** гэһэн ном онсо һонирхолтой.

Энэ суглуулбари соогоо автор олон жэлэй хара таряа тарижа үбһэн болгожо хуряаха тухай, мүн фермэнүүдэй дэргэдэ тарижа малдаа сабшажа эдюулхэ онол аргануудые дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. Тэжээлэй энэ ургамалые үндэһөөрнь һайжаруулагдаһан сабшаланда гү, али тэжээлэй ургамалнуудай севооборотдо оруулжа тарихада ургасатай байдаг юм. Энэ ном соо тус ургамалай шэмэ шанар тухай баһал тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Тиимэһээ дурсагдагша суглуулбари ажахынуудай мэргэжэлтэдтэ, тэжээл үйлэдбэрилхэ хүдэлмэридэ хабаатай хүнүүдтэ туһатай байха юм.

Москвагай «Колос» хэблэлдэ барлагдажа гараһан М. Д. Ларионов, М. М. Авдеев гэгшэдэй бэшэһэн **«Тэжээлэй корнеплодуудай селекци ба үрэһыень һайжаруулга»** гэһэн ном гол түлэб агроном-селекционернүүдтэ, агрономуудта зорюулагданхай.

Тэжээлэй корнеплодуудые тарижа харууһалха гээшэ хүшэршье, ехэ ажалтайшье байдаг юм. Тиимэһээ иимэ тэжээлэй өөрынь үнэ сэн заабол бусадһаа дээгүүр байдаг. Корнеплодуудай ургасыень дээшэлүүлжэ, өөрынь үнэ сэнгые доошолуулхын тула гансашье ажалыень оньһожоруулха, агротехникыень һайжаруулха бэшэ, мүн үрэһэнэй шанарые дээшэлүүлжэ, селекционно хүдэлмэрээ эмхитэйгээр ябуулха эрилтэ табигдана.

Малай тэжээл удаан саг соо гутаангүй хадагалхын тула элдэб онол аргануудые хэрэглэдэг болонхой. Илангаяа тэжээл искусственна аргаар хатаахада шэмэ шанараа алдадаггүй байхаһаа гадна удаан сагта хадагалагдана. Малай элдэб зүйлэй тэжээл буйлуулан бэлдэхэ тухай М. М. Севернев **«Ехэ шииигтэй тэжээл оньһон аргаар хатааха»** гэһэн томохон ном соогоо бэшэһэн байна.

Е. СОБЕННИКОВА,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдөө ажахын литературын таһагай библиограф.

Юрэнхы дэлгүүрэй гэшүүн-оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай сесси Голландиин Маастрихт хотодо эхилэнхэй. Сессиин боложо байһан байшангай хажууда Голландиин фермернүүд жагсаал эмхидхэбэ. «Юрэнхы дэлгүүр» оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүдөө ажахын үйлэдбэрилдэг продукци худалдан абадаг сэнгые нэмэжэ дэшэлүүлхэ дурагүй байһан ушарые тиимэ зорилготой ороной национальна экономикодо [illegible] хохидолые [illegible] баадаа жагсаалда мэдүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: полицинхидэй жагсаалда хабаадагшадые намнажа, тараажа байһан үе.

АП—ТАСС-ай фото.

Космонавтикын үдэрые угтуулан

ТҮРҮҮШЫН КОСМОНАВТЫН НИИДЭҺЫЕ ҺАНАН...

Тэрэ апрелиин нарата үдэрые би һайн һананаб. Һиидэлгын талмайхан дээрэ ракетэ тобойн харагдана. Мүнгэлиг үнгэтэй, туйлай томо, хабсаргамал тулгата фермэнүүдгүй энэ ракетэ тала дайдын түхэл шарайтай аятай зохидоор тааралдаха юм. Хайра гамгүйгөөр шараһан наранһаа боложо, сайбар тэнгэритэй ниилэн алдахадаа, үглөөнэй будан манаһай зэрэлгээнһээ гү, али тэсэжэ ядаһанһаа гү шэшэржэ байһандал үзэгдэхэ юм. Газарһаа түргөөр лэ, түргөөр лэ таһаран ниидэхэ, заха хизааргүй замби түби руу шуумайлгаха хэрэгтэйл! Тэндэ, энэ гайхамаар, юрэ бусын сигарын орой дээрэ, хүйтэн түмэр хабтагайнуудай саана — хүн, Юрий Гагарин һуунал...

Энэ ниидэлгэдэ бидэ эршэмтэй шангаар бэлдээ һэмди. Тиихэдээ хэниемнай түрүүлэн ниидхүүлхэб гэжэ мэдэдэггүй байгаабди. Комисси Гагаринние шэлэн, абаа һэн. Тэрэнэй намтарта ямар нэгэн һүлдэ тэмдэгтэй зүйл бии. Тэрэ хадаа манай ороной түүхэ намтарай нэгэ бишыхан хуби гээшэ. Таряашанай хүбүүн, ремесленнэ училищиин һурагша, хүдэлмэришэн, аэроклубай курсант, лётчик. Энэл харгыгаар Юриин хэдэн мянгаад үетэн хүбүүд дабшан гараһан байха.

— Хүндэтэ ханинар, дүтын ба танигдаагүй нүхэд! — гээд, ниидэхынгээ урда тээ түрүүшын космонавт үдэшэхэез ерэгшэдтэ хандаа бэлэй. — Нэгэ хэдыхэн минута болоод, замбуулинай хүсэн түгэлдэр онгосо намайе замби түбиин холын холо дайда руу абаад ябахань. Ниидэхынгээ урда тээхи эдэ һүүлшын минутануудай үедэ танда юун тухай хэлэлтэй гээшэб? Энээнэй урда тээ ажаһуугдаһан, хэгдэһэн бүхы юумэн энээхэн лэ минутын тулада ажаһуугдаһан, хэгдэһэн байгаа бшуу...

Хүниие абаад ниидэһэн дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын замбуулинай онгосын дэгдэн ниидэлгэ — һүртэй, асари ехэ үзэгдэл мүн! Двигательнүүд аймшагтай шангаар хүүен шэнхинэбэ, ракетын доодо талань бөөн утаанда хушагдашаба. Секунда бүри двигателиин хүүеэн улам шангадана, утаа уняар бүри бүшмэг, бүри үргэн ехэ болоно. Энэ утаа уняар ракетын бэеын хахадһаа ехэнхиие халхалжархиба. Харин доронь гал-далай хүүежэ байба. Ракетэ нэгэ багахан татагад гээд, дээшээ аалиханаар дэгдэн ниидээ бэлэй.

Тэрэ гэһээр хорин жэл үнгэршэбэ. Замбуулинай техникэшье бэеэ хүсэбэ. Замби түбидэ хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдэй зорилгонуудые ойлгохо ойлгосомнайшье ехэ болоо. Замби түбиин нюусануудые шэнжэлгээ үргэлжэлүүлхэдээ, замбуулинай харюугай бодото аша туһые ехэ болгожо байгаад, манай юртэмсые бидэ бүри эдэбхитэйгээр шэнжэлнэбди.

Теоретическэ космонавтикын үндэһэ һуури табигша Константин Эдуардович Циолковский Газарһаа ондоо тээ хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдэй научна ба бодото ашаг үрэ тухай бодомжолдог байгаа. Энэ ашаг үрэнь хүн түрэлтэндэ «обоо ехэ талха хилээмэ, дундаршагүй ехэ хүсэ шадал» үгэхэ байха гэжэ тэрэ бэшээ бэлэй. Бодото космонавтикын һаял мүндэлжэ байһан үедэ эгээл энээн тухай Сергей Павлович Королёв, Мстислав Всеволодович Келдыш, бусад совет эрдэмтэд бодомжолдог байгаа.

Замбуулинаар ниидэлгын зам дээрэһээ манай юртэмсэ ямараар харагданаб?—гэһэн обоо хүбөө асуудалнуудые Юрий Гагаринай замби түбиһөө бусажа ерэхэдэнь, тэрээндэ табяа һэн. Иимэ һонирхолой түрэһэниинь яһалашье ойлгосотой. Тиигээд хоёрдохи ниидэлгэдэ «Восток-2» онгосоһоо Газарай нюрууе буулгажа абаха гэһэн даабари намда үгтэһэн юм. Минии асарһан киноплёнкые мэргэжэлтэд тон нарин нягтаар шэнжэлээ.

Мүнөө хэдэн арбаад эмхинүүдэй даабаряар онгосонуудай ба замбуулинай станцинуудай экипажнууд фотобуулгабаринуудые хэжэл байдаг. Тэрээнһээ байтагай, энээнэй үндэһөөр шэнэ научна шэглэл — замбуулинай дайдаһаа Газарые шэнжэлхэ шэглэл мүндэлэн бии болоо. Энэ шэглэл арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулжа байдаг. Имагтал «Салют-6» станциһаа һүүлэй үедэ Газарай нюруугай ба океануудай хэдэн арбаад мянган фото-зураг абтанхай. Зүгөөр кадр (зураг) бүхэн туйлай ехэ мэдээсэл үгэнэ бшуу.

Мүнөө үеын космонавтика уласхоорондын шэнжэтэй болонхой. Космонавтикын амжаха туйлалтануудые бүхы арадуудай аша туһада, дэбжэлтэ туйлаха, бүхы хүнүүдэй зол жаргалтай байха хэрэгтэ зорюулна гэжэ манай орон Юрий Гагаринай ниидэһэн үдэр тодо һонороор мэдүүлээ бэлэй. «Интеркосмос» гэжэ программые хамтааран бэелүүлдэг социалис оронууд замбуулинай дайдые ашаглаха талаар уласхоорондын харилсаа холбооной үльгэр жэшээ харуулна. Энэ программаар хэгдэһэн хүдэлмэри ехэ аха дүү гүрэнүүдтэ эрхим һайн шадабаритай мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, шэнжэлгэнүүдые хэхын тула эрдэм, техникын шухала үндэһэ һуури байгуулха арга боломжо олгоо. Совет космонавтнуудтай хамта замбуулинаар ниидэлгын зам дээрэ найман социалис ороной эрхэтэд хүдэлөөд байна.

Мүнөө үеын космонавтика тухай хэлэхэдэ ба бодомжолходо, эрхэ бэшэ тэрэнэй ерээдүй тухай асуудал гаража ерэнэ. Энэ темэ аргагүй олон янзын удха шэнжэтэй юм. Имагтал ямар нэгэн шалтагаанаар эгээл һонирхолтой гэжэ һанагдадаг зарим тэды асуудалнууд дээрэнь тогтохомни. Замбуулинай хэлхээ холбоон ба ниидэлгэ тушаа, жэшээнь, һаяын сагта горитой хубилалтанууд болохо гэжэ хүлеэмээр байна. Мүнөө замбуулинай дайдаар тогтоогдодог хэлхээ холбоон хадаа мантан томо антеннэнүүдээр болон шангадхан дамжуулдаг хүсэтэ түхеэрэлгэнүүдэй ашаар гол түлэб хэгдэдэг гээшэ. Гэхэ зуура, хүсэтэ антеннэнүүд ба дамжуулдаг түхеэрэлгэнүүдые замбуулинай дайдада абаашажа тодхохо гэһэн бодомжо холын хараатай байна. Энэ ушарта Газар дээрэ тодхогдодог приёмнигууд ба дамжуулдаг түхеэрэлгэнүүд багахан хэмжүүртэй ба шэгнүүртэй байха болоно. Энэ хадаа телефонно хэлхээ холбоо, телевидениие дам саашаданьхүгжөөхын тулада, тэдээгээр багашаг һууриин газарнуудые хангахын тулада горитой арга боломжо нээжэ үгэнэ. Энэ талаар хэгдэдэг хүдэлмэри манай орон дотор эдэбхитэйгээр эрхилэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ хэлхээ холбооной шэнэ үеын хэмэл одод—«Радуга», «Экран», «Горизонт» гэдэгүүд байгуулагданхай.

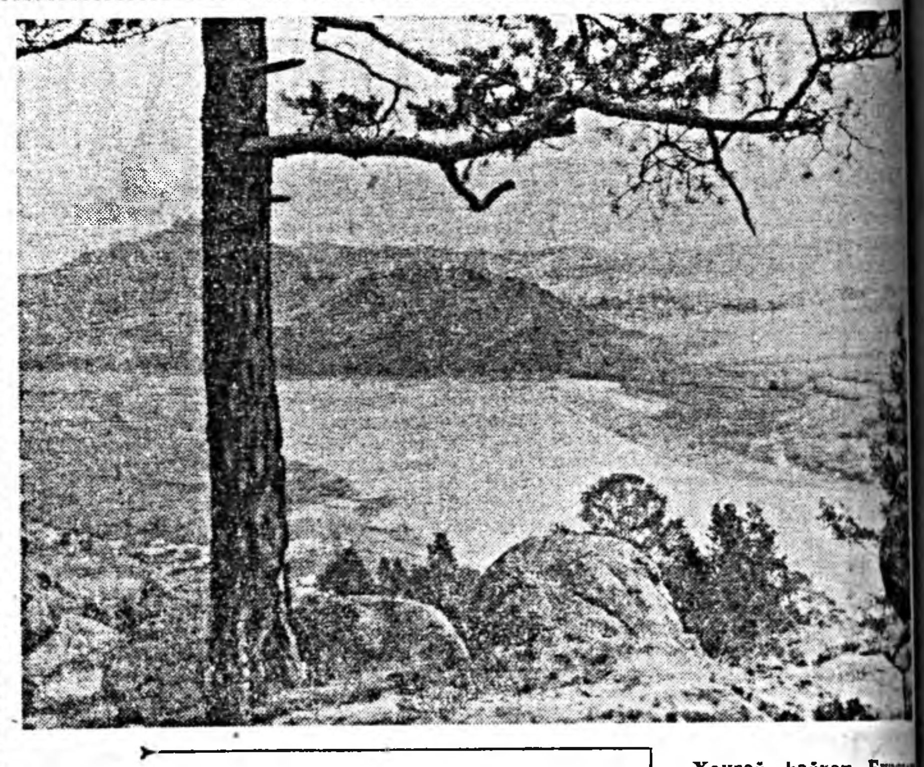
Бага хэмжээнэй суднануудтай, автомашинануудтай, геологууд болон аяншалагшадтай хэлхээ холбоо тогтоохо замбуулинай хэрэгсэлнүүд һаядаа бии болохо ха. Далай дээрэ аюулда ороһон суднануудые түргөөр бэдэрэн олохо замбуулинай хэрэгсэлнүүдые мүнөө США-гай, Франциин, Канадын мэргэжэлтэдтэй хамта совет эрдэмтэд зохёон байгуулжа байна. Граждан авиациин самолёдуудые хангахын тулада уласхоорондын оршомдо хэмэл ододой ашаар ниидэлгын гурим байгуулха арга боломжо эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Бүри холын хараанда юун хэгдэнэб? Минии һанахада, Газарые хангахын тулада замбуулинай хэрэгсэлнүүд дээрэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн абаха бодол, тэрэшэлэн юртэмсэ дээрэхи һүни харанхы байһан талые наранай туяагаар гэрэлтүүлхын тулада замби түбидэ туйлай ехэ гэрэл хэрэглэхэ арга боломжо һонирхолтой байна. Эдэ гэрэл томо городуудые, үбэлэй һарануудта заполярна районуудые гэрэлтүүлжэ шадаха юм. Ингэжэ гэрэлтүүлээд, хүдөө ажахын продукци улам ехээр абажа болохо байна.

Замбуулинай дайда руу саашадаа ниидэн оролгые бүхы дээрэнь иимэрхүү зэлжээтэйгээр бодомжолон ойлгожо болоно. Газарые тойрон ниидэлгын зам дээрэхи станцинууд — һара дээрэхи бааза — Марсын нюруу дээрэ буулгалга — Наранай системын зарим юртэмсэнүүдые ба һарые огторгойн ажамидардаг одо мүшэд болгохо. Газар шадархи замби дайдые ашаглаһанай һүүлээр юртэмсэнүүд хоорондын жолоодогдомол ниидэлгэнүүдэй ба «замби түбидэхи сэлеэнгүүдые» байгуулгын шата өөрынгөө зохёолнууд догор К. Э. Циолковский хараалһан байгаа. Эдэ проектнүүдые ерээдүйн тиимэшье холо бэшэ сагаи ододото байдал гэжэ сэгнэхэ арга мүнөөнэй техническэ үндэһэ һууримнай олгоно гээшэ. Теэд тэрэ саг хэзээ ерэхэб?

Энээндэ харюу болгон, нэгэ иимэ ушар тухай дурдаха хүсэлэнтэй һэм. Түрүүшын совет хэмэл одоной табигдаһан 1957 ондо би Ленинградта байгаа һэм, бусад хүнүүдтэй хамта хүнэй гараар бүтээгдэһэн энэ огторгойн одоной ниидэлгын хойноһоо адаглан харaa бэлэйб. Энэ бишыхан табан хушуун гурба дүрбэ минутын турша соо үдэшын боро хараанай тэнгэриин хаяагаар зурагад гэн гараа һэн. Харин энэ үзэгдэл мартагдашагүйгөөр хадуугдаал даа. Би зогсон байгаад, хүнүүдэй хөөрэлдөөе шагнаархаа һэм. Тэдэзон олон юумэ уридшалан хэлээ бэлэй. Мүнөө замбуулинай дайда руу хүнэй ниидэхэнь холо бэшэ болоо гээд тэдэнэй нэгэниинь зэрид шууд мэдүүлһэн юм. Тэдэнэй ингэжэ уридшалан хэлээшэдэ би тиихэдэ балай этигээгүй һэм гэжэ сэхыень хэлэхэ байнаб. Тиигээд оройдоол дүрбэн жэл болоод байхада, ши тиимэ ниидэлгэдэ хабаадалсахаш гэжэ хэн нэгэнэй хэлээ һаань, энээниень бүтэшэгүй бодол гэжэ тоолохо байгаа хаб даа.

Герман ТИТОВ,
авиациин генерал-лейтенант
СССР-эй лётчик-космонавт,
Советскэ Союзай Герой.
(АПН).

Тэбхэр 50 жэлэй саана, 1931 оной апрельдэ, «Буряад-Монголой үнэн» газетэ, «Тэмсэлэй шэмэг» журналай хуудаһан дээрүр Ц. Галсановай «Хабарай саг» гэжэ шүлэг толилогдоһон байна. Тэрэнь поэдэй зохёохы ажалайнь эхин болоһон юм.

Мүнөө хабар тухай тэрэнэй шэнэ шүлэгүүдые таанарай һонорто дурадханабди.

Хангай һайхан Бур...
Халюуран манарал...
зэнхы...

П. ЯХНОВЕЦКИЙН
фотоэтюд

ХАБАРАЙ ХАРЬЯЛАА АЯЛГАНУУД

ТҮРЭҺЭН ХАБАРАЙМ САГ

Һүниндөө үшөөл хүйтэн гэлэй —
Һүрхэйтэхэсэ үбэл болёол хаш.
Үбгэн-Жабарынь үргэбшээ
Үрмэ сүсэгыгөөр мүнхэлөөл хаш.

Тэрэ үргэбшэ соонь — Залинта майн
Тэлеэ тугал, хурьгад,
һоёо мүльһэн,
Тэгнэжэ хайлаһан саһанай һайб,
Тэрэнгиин,
тэрэлжын нарай гүлгэн...

МАНАЙ ПОЛЕВОД

Үрһэнэй ороохон
үни бэлдэгдээ,
Үбэл байхаһаа
үтэр сэбэрлэгдээ...
Үбгэн-Жабар
үлүү саһатай байгаа,
Үлгэн газарнай
үлтэг шингтэй зандаа.
Манай полевод
хабартаа зэһэнхэй,—
Маргаашаяа
— уржадэрһөө мэдэнхэй.
Мүнөө, эмшэндли,
газарай һудаһа
Мүсэ хүрэтэрнь
шагнана, тудана.
Наһаараа байгаалитай
сэсэ буляалдаһан хүн,—
Назаа сагыень
һайса мэдэхэ юм:
Намарай таряа,
хабарай таряа хэзээ,
Наран сэсэг,
намуу сэсэг яагаад
Тарин ургуулхынь,
хуряахынь сүм мэдээд.
Табан хургандаал,
танижа хуу таагаал.
Бороо дуһаха—
бурханһаа бэшэ гээд,
Саһан унаха —
сахюусанһаа бэшэ гээд,—
Сагай сэсые
сээжын ханн болгоо
Сагаан һаншагтай
сэсэн манай полевод.

АМИН ГОЛТОЁО САСУУДХАН...

Газарта
тоонтомнай булаатай
Газарта
бумбамнай нюугаатай
Газараа
аба эжыдээдли хүндэ...
Газараа
арһа элдэһэндли эл...
Газар —
манай үрэ, умай, ...
манай үлгы, мансы, түр...
манай тэжээл, амндарал
манай наадан, инаг дурал
Газар —
үдэхэлэмнай хүнжэл, ...
ухэхэдэмнай дэбисхэр
үдэр бүримнай амисхал
үндэр наһанаймнай ажал
Газарта
тоонтомнай булаатай
Газартаа
бумбамнай нюугаатай
Газараа
амин голоороо ман...
Газараа
бүхы наһаараа гам...

ГАЗАРАЙ ХҮРЬҺЭН

Газарай нангин хүрьһэн —
Газарай нимгэн хүшөөһэн—
Ошото наранай гэрэлые,
Умдата бороогой шиныые
Умай соогоо шэнгээжэ,
Ольһон соогоо бүрилдүүлжэ,
Амин гол — амндарал,
Амитан аймаг, ургамал
Хэшээн үгэдэг шадалтай, —
Хээлнин хэшэг магтаалтай!
Сагаан эдеэн, таряан эдеэн —
Сай мяхан, шаангн хилээмэн—
Газарай хүрьһэнһөө эхитэй,
Газарай хүнжэлһөө һэнжэтэй.
Ажалша хүнүүдтэ газар гээшэ —
Аба эжыдэл адли мээхэй юм:
Холшор, задагай, залхуу хүнүүдтэ
Хойто эжыһээш гадна хажар юм,
Газар — хүрьһөөрөө ашагтай,
Һүн хүшөөһөөрөө амтатай!

Цэдэн ГАЛСАНОВ

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЗАНШАЛТА ТАБАДАХИ

«Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын мүрысөөн дүүрэбэ.

Энэ жэлдэ манай республикын ниислэл хотодо үнгэрэгдэдэг мүрысөөн Барилдаанай уласхоорондын федерациин (ФИЛА) туг доро түрүүшынхеэ болоһон байна. Эгээл иимэһээ үндэр нэрэ зэргэтэй арбитрнууд олооро суглараа. Тусхайлбал, уласхоорондын категориин 8, бүхэсоюзна категориин 10 судья энэ мүрысөөе хангаһан байха юм. Энэнь уласхоорондын заншалта мүрысөөнэй нэрэ хүндые улам дээшэлүүлнэ. Хэрбээ саашадаа табан ороной түлөөлэгшэдэй хабаадаа һаань, илажа гарагшадта уласхоорондын классай спортын мастерай үндэр нэрэ зэргэ олгогдохо байна.

Мэргэжэлтэдэй, айлшадай һанамжын ёһоор, мүрысөөн яһала һайнаар үнгэрэгдөө. Тиигээшье һаань, мүрысөөнэй эмхидхэл тухай зарим тэды ажаглалта хэхэ шухала. Нэн түрүүн заншалта наадада зорюулагдажа, программа хүблэгдээ һэн. Энэнь һаин гээшэ. Үшөө тинхэлэ тулалдаанай үедэ спортсменүүдэй намтар, амжалта, илалтанууд тухаинь мүртэй соносхол хэгдээгүй.

Илагшадта «Сельская жизнь» газетын Хүндэлэлэй грамотанууд, дурасхаалта медальнууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: залуушуулай дундаһаа Европын чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер Т. Магомадов (Ростов-на-Дону) Д. Баяраатай (МНР) барилдажа байна; арбитр Яхадай барилдаашан В. Гоголевой гарыень үргэбэ; 57 килограммай шэгнүүртэ илажа гарагшад (зүүн гарһаа): Е. Борисов (Яхадай АССР), М. Цыдыпов (Улаан-Үдэ), Н. Жаргалсайхан (МНР).

В. ПЛУТТЫН фото.

ШАНДААҺЫЕНЬ ШАНГАДХАХА

Эдиршүүлэй дунда боксоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын шэлэй заводой спортзал соо болобо. Буряад ороной хүдөөгэй арба гаран районой, ниислэл хотын хүүгэдэй спортын һургуулинуудай 220 гаран эдир боксер энээндэ хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм.

Бокс хадаа эрэлхэг зоригтоной эрхилдэг спортын зүйл болоно гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Эгээл иимэһээ 14—15 наһанай эдир хүбүүдэй өөһэдтөө эрэлхэг зоригые, хүсэл эрмэлзэлые хүмүүжүүлжэ байһаниинь һайшаамаар лэ. Тэдэнэй аха нүхэд — тренернүүд энэ талаар һурагшадтаа ехэ үүргэ нүлөө үзүүлдэг байна гээд тэмдэглэлтэй.

Манай республикын хото, хүдөөгэй хүүгэдэй спортын һургуулинуудта эдэбхитэй һайнаар хүдэлдэг тренернүүд олон. Жэшээлхэдэ, республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ спортын мастер Дүлзэн Бабудоржиев илангаяа оролдосо хэшээлтэйгээр ажаллажа, олоной дундаһаа бэлигтэй бэрхэ хүбүүдые элирүүлэн олоод, дүршэл шадабаритай боксернуудые хүмүүжүүлнэ. Тэрэнэй һурган һориһон хэдэн һурагшад, тусхайлбал, Б. Цыденов, Б. Батуев, В. Галданов олон бусад СССР-эй спортын мастернууд болонхой. Мэнэ һаяхан Липецк хотоһоо баярта мэдээсэл ерэбэ: «РСФСР-эй һурагшадай спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөндэ Хориин дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Сергей Дашиев илажа, чемпион болоо».

Тренернүүд Анатолий Куренков (Прибайкали), А. Асадулин (Түнхэн), В. Будажапов (Хэжэнгэ), П. Федотов, С. Банзаракцаев, С. Цыбиков (бүлтадаа Улаан-Үдэһөө) болон бусад аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлнэ гэжэ хэлэлтэй.

Энэ мүрысөөндэ Хориин, Захааминай, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй спортын һургуулинуудай һурагшад яһала һайн арга дүрэтэй, шандааяа шангатай байһанаа харуулжа, суглараг шадай магтаал һайшаалда хүртэһэн байна.

Мүрысөөнүүдэй дүнгүүдээр Б. Цыбикжапов (Хори), Д. Федоров, В. Дулмаев, О. Бардаханов, А. Бердников (бүлтадаа Захааминһаа), Ц. Доржигутапов, Ц. Гунзынов (хоюулаа Хэжэнгэһээ), Б. Ачитуев (Сэлэнгэ), Б. Посохов («Забайкалец»), Б. Чимитов (Гусиноозёрск), С. Цыреторов (Хэжэнгэ), Б. Ангархаев (Түнхэн), В. Элыгеев (РДЮСШ), А. Лушаков (Хори), В. Танхазаев (Гусиноозёрск), А. Туманов (Хори), С. Тарасов (РДЮСШ), О. Двойников («Локомотив»), А. Аригунов (Хори), В. Непогодьев (РДЮСШ) гэгшэд илажа, республикын чемпионууд болобо.

Гэбэшье зарим эдир боксернууд бар хүсөөр түлюуршаг, арга дүрэ багатай байна. Эдэ дутуу дундануудые усадхахын тула тренернүүд бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха зэргэтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, амжалта тренерһээ эхитэй ха юм.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» апрелиин 4-дэ үнгэргэгдэһэн 14-дэхи тираж.

«19-һөө 6-ень тааха»: 5 (дүрэ буляалдалгын барилдаан), 26 (табан зүйлэй мүрысөөн), 30 (хүнгэ атлетикэ), 37, (автоспорт), 40 (бадминтон), 43 (городки).

«36-һаа 5-ыень тааха»: 11 (волейбол), 15 (байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ), 17 (конькигаар мүрысэдэг спорт), 23 (санаар һүрэлгэ ба хоёр зүйлэй мүрысөөн), 32 (фигурна һолхоролго).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Клубай хүдэлмэрилэгшэдэй шухала зорилгонууд» — түрүү бэшэг. «Тарилга-81». «Бүхы хүдэлмэринүүдые үшөө дахин наринаар хинан шалгаха» —Г. Клепиковэй корреспонденци. «Чехословакиин коммунистнуудай хуралдаан» —ТАСС-ай материал. «Звездын баглаа сэсэгүүд»—замбуулинай монгол-совет экспедициин гэшүүдые халуунаар угтаһан тухай ТАСС-ай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. «БАМ-ай барилгын ябасые хурдадхаха» — Хойто-Байгалай районой партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа бэшэгдэһэн корреспонденци. «Нэгэ бэшэгэй мүрөөр». «Колосой» хүдэлмэриие гурим... болоо» — К. Баторовай ... тья. «Түрэл орон дотор...» —ТАСС-ай корреспон... нүүдэй суглуулбариһаа.

Гурбадахи хуудаһ... «Юрий Гагаринай ... замууд» — П. Бара... статья. «Бүмбэрсэг ... һонин» — ТАСС-ай кор... пондентнүүдэй хилын ... һаа эльгээһэн тобшо ... сэдэнүүдэй суглуулбариһаа.

Дүрөэдэхи хуудаһ... «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэг... тоо, баримта»—нютаг ... гай һонинои дээжэһээ ... суулобари. «Спорт». «... барисаан илаоз»—«Сельс... жизнь» газетын шанда ... тэхын түлөө дүрэ буляал... гын барилдаагаар Улаан-... дэ болоһон уласхоорон... мүрысөөнһөө Э. Буерач... бэшэһэн репортаж. Сон... холнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Түбэй телевидени ба Бүхэсоюзна радиогой ухибүүдэй Ехэ хоорой фольклорно бүлэгэй концерт. 10.35— «Города и годы» — уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 11.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.35 — Шэнэ һонин. 15.25—Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — «Шинии ажал — шинии амжалтанууд»—киногой программа. 16.20—«Горнистнууд, харюусагты».

Улаан-Үдэ. 17.50—«Байгал» программа. 18.20 — «Саяан» —хонишодой ажал хүдэлмэридэ зорюулагдаһан программа.

Москва. 18.50 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй суглуулагдамал хоёрдохи команда — ЧССР... суглуулагдамал хоёрдохи ... манда (2-дохи ба 3-дахи ...нүүд).

Улаан-Үдэ. 20.15— «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэ... ринүүдые бэелүүлхын түлөө» «Гусиноозёрско ГРЭС-эй ... рилгын шиидхэгдэхэ асууд... нууд». 20.45 — «Сэдьхэл... уряал»—киноочерк.

Москва. 21.00—Ю. А. Га... ринай ниидэһээр 20 жэл... ойе угтуулан. «Замбуулин... эзэмдэхэ зуун жэл. Түүх... хуудаһанууд». — телевизион... но баримтата фильм (2-дохи фильм). 22.00 — «Время». 22.35 — Хасагуудай ... хоорой концерт. 23.00 — Ф... бол. «Динамо» (Тб) — «...еноорд» (Голланди). Заб... тань 23.45 — «Мүнөөдэр ... би дэлхэйдэ». Хоккей... Европын түрүү һуури эз... хын түлөө эдиршүүлэй мүры... сөөн. Түгэсхэл (2-дохи ба ...дахи үенүүд).

Редакторай орлогшо
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

ТОБШОХОНООР...

ШАТАР. Эдиршүүлэй дунда шатараар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Челябинск хотодо боложо, 80 гаран шатаршад хабаадаһан байгаа. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Казань хотын түлөөлэгшэ А. Волошин 9-һөө 7 очко абажа, чемпион болобо. Мүн лэ эды очкотой В. Эйгельсон (Красноярск) хоёрдохи һуури эзэлээ. Манай республикын түлөөлэгшэ Юрий Барнаков 4,5 очкотойгоор түрүүшын 30-най тоодо ороһон байна. Руслан Эрхитуев 3 очко абаба.

* * *

Эдиршүүлэй дунда шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэбэ. Бага наһанай хүбүүд сооһоо 35-дахи һургуулиин 5-дахи классай һурагша Э. Пурбуев нэгэшье уулзалгадаа шүүгдэнгүй, 9 очкотойгоор чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тэрээнтэй сугтаа һурадаг В. Суходеев, В. Косяков гэгшэд удаадахи һууринуудта гараһан байна. Виталий Суходеев Улаан-Үдэ хотын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Эдиршүүлэй дундаһаа Андрей Николаев һайнаар наадажа, түрүү һуури эзэлбэ.

Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Аня Столярова 9-һөө 8.5 очко абажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Хурамхаанай дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша Эля Эрдынеева — хоёрдохи, 65-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Эржэна Галданова гурбадахи һууринуудта гараһан байха юм.

ҺҮР ХАРБАЛГА. «Буревестник» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Фрунзе хотодо үнгэргэгдэжэ, 18 команда хабаадаа. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Тбилисиин «Буревестнигэй» түлөөлэгшэд Түбэй соведэй чемпионууд болобо. Сума хотын мэргэшүүл — хоёрдохи, Эрхүүгэй харбагшад гурбадахи шанда хүртөө. Гол түлэб Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэрһээ бүридэһэн манай областной соведэй команда юһэдэхи һууринда гараа. Технологическа институдай студентка С. Цыремпиловa спортын мастерта кандидадай норматив дүүргэбэ.

ДААМ. Уласхоорондын даамаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө хахад финалай мүрысөөн Горно-Алтайскда боложо байна. Манай республикын түлөөлэгшэд энээндэ хабаадана. ЛВРЗ-гэй слесарь Николай Баранов 6-һаа 4 очкотой болонхой. Авиационно заводой токарь Сергей Терновский тэрээнһээ хахад очкогоор гээгдэнэ. Багшанарай институдай студент Афанасий Лаврентьев 3 очкотой болобо.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности . строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-56, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04430. Заказ № 82. Индекс 5901.